30 11 94

Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

8 ноябрь, сешанба, 1994 йил

Сотувда эркин нархда. № 219 (967)

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

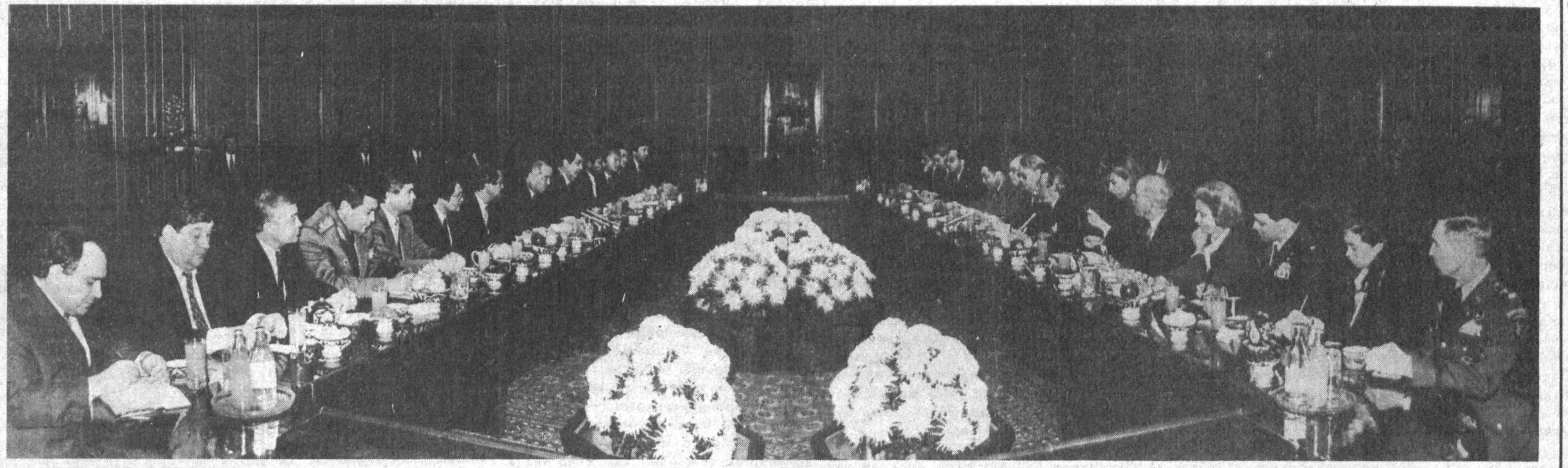

СУРАТДА: қабул пайти.

Р. НУРИДДИНОВ тасвири.

5 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов АҚШ давлат департаментининг Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатларга нисбатан сиёсати бош мувофиқлаштирувчиси Жеймс Коллинз раҳбарлигидаги делегацияни қабул қилди.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон ва Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш, жумладан, савдо-иқтисодий, сиёсий ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Халқаро ҳаётнинг икки томонни қизиқтирган муҳим муаммолари юзасидан фикрлашиб олинди.

Қабул маросимида Президентнинг давлат маслаҳатчиси Б.Ғуломов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари С.Саидқосимов, Ў.Султонов, Б.Ҳамидов, В.Чжен, ташқи ишлар вазири А.Комилов ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

Қабул чоғида Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Генри Лии Кларк ҳозир бўлди. (ЎзА).

"ЖАСОРАТ ПОЙГАСИ" ҚАТНАШЧИЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Муталов Тошкентга келган ногиронлар аравачаларида олис масофага пойга қатнашчилари билан 4 ноябрь куни учрашди. У БМТ ҳомийлигида собиқ иттифоқ республикалари ҳудудлари бўйлаб қийин, аммо қизиқарли сафарга чиққан жасур спортчилар гуруҳини табриклади.

Ўзбекистон Бош вазири спортчиларга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, одамлар ўртасидаги ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга хизмат қиладиган бу саёҳатни эсон-омон туғаллашни тилади ва меҳмонларга эсдалик совғалари топширди.

Жасорат пойгаси иштирокчилари номидан тошкентлик В.Коротченко гапириб, самимийлик билан қабул қилгани учун республика ҳукуматига чин қалбдан миннатдорлик билдирди.

Пировардида республикамиз санъат усталари концерт кўрсатишди.

Ўзбекистон амалий санъати музейида бўлиб ўтган бу учрашувда Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов иштирок этди.

Учрашув маросимида БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик, бир қанча чет давлатларнинг Тошкентдаги элчихоналари бошлиқлари ҳозир бўлдилар.

(ЎзА).

ҲУЖЖАТ ИМЗОЛАНДИ

5 ноябрь куни жаноб Жеймс Коллинз раҳбарлигидаги АҚШ делегацияси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига ва республика Ташқи ишлар маҳкамасига ҳам ташриф буюрди. Учрашувларда икки мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларни янги босқичга кўтариш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Ташриф якунида ўзаро маслаҳатлашувлар ҳақидаги Ўзбекистон – Америка қўшма баёноти имзоланди. Уни Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов ва АҚШ давлат департаментининг Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатларга нисбатан сиёсати бош мувофиқлаштирувчиси Жеймс Коллинз имзолади.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

"ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ" ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК КОМПАНИЯСИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Халқ хўжалиги ва аҳолининг темир йўл транспортида юк ва йўловчиларни ташиш эҳтиёжларини тўла қондириш ҳамда темир йўлнинг барқарор ва хавф-хатарсиз ишлашини таъминлаш мақсадида:

1. Темир йўл транспорти тизимининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган темир йўл корхоналари ва темир йўл бўлимлари, саноат, қурилиш, савдо ва таъминот корхоналари, халқ таълими, соғлиқни сақлаш, маданият ва спорт, лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари, бошқа ташкилотлари, корхоналари ва муассасалари негизида "Ўзбекистон темир йўллари" давлат-акционерлик компанияси ташкил этилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, "Ўзбекистон темир йўллари" давлат-акционерлик компанияси Ўзбекистон Республикаси давлат темир йўл транспорти бошқармасининг темирйўл транспортида юк ташиш жараёнларига раҳбарлик қиладиган ва хўжалик ишларини амалга оширадиган ваколатли органидир.

3. "Ўзбекистон темир йўллари" давлат-акционерлик компаниясининг қуйидаги асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари белгилаб қўйилсин:

темир йўл транспортида юк ва йўловчиларни ташиш соҳасида бозор талабларини тадқиқ этиш, уни ривожлантириш истиқболини белгилаш ва Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётини таркибий қайта қуришни ҳисобга олган ҳолда жойлаштириш;

темир йўл транспорти хизматидан фойдаланадиган корхоналарга таклиф этиладиган кўп йўналишдаги хизмат соҳасини вужудга келтириш асосида транспорт хизмати бозорида темир йўл транспортининг рақобатга бардошлилигини таъминлаш;

темир йўл тармоқлари иши барқарорлигини, поездларни ўтказиш қобилиятини оширишга доир чора-тадбирлар мажмуини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

Темир йўл транспортида илмий-техникавий ва сармоя сарфлаш сиёсатини ўтказишни, янги техника ва технологияларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишни, темир йўл транспортини ҳар томонлама ривожлантиришни ташкил этиш;

сарф-харажатларни камайтириш ва мижозларга хизмат кўрсатиш сифатини яхшилашни назарда тутиб, юк, йўловчилар почта ва багаж ташиш соҳасидаги тариф сиёсатини белгиланган тартибда амалга ошириш.

4. Белгилаб қўйилсинки, "Ўзбекистон темир йўллари" давлат-акционерлик компаниясининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилган қарорлари вазирликлар, идоралар, корпорациялар, концернлар, уюшмалар, ташкилотлар, давлат ҳокимияти маҳаллий идоралари томонидан бажарилиши мажбурийдир.

5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўн кун муддатда "Ўзбекистон темир йўллари" давлат-акционерлик компаниясининг фаолиятини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилсин, унинг таркибини ва низомини тасдиқласин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 7 ноябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига номзодлар кўрсатиш юзасидан Ўзбекистон Халқ демократик партияси ҳамда "Ватан тараққиёти" партиясининг навбатдан ташқари II қурултойлари ҳужжатлари қабул қилинди. ХДП ва "Ватан тараққиёти" партиясидан Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб кўрсатилганлар орасида ушбу партиялар аъзолари билан бир қаторда партиясизлар ҳам бор. Номзодлар рўйхатига ҳуқуқшунослар, иқтисодчилар, муҳандислар, ўқитувчилар, соғлиқни сақлаш, қишлоқ хўжалиги, маданият ва санъат ходимлари ҳамда халқ хўжалигининг бошқа соҳаларидан турли миллат вакиллари киритилган.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон ХДП ва "Ватан тараққиёти" партияси томонидан депутатликка номзодлар кўрсатиш бўйича тақдим этилган ҳужжатларни кўриб чиқиб, бу борадаги барча тадбирлар қонун доирасида ўтказилгани ва расмийлаштирилганини эътироф этган ҳолда ўз хулосасини берди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКАНИНГ БИР ГУРУҲ СПОРТЧИЛАРИНИ ВА СПОРТ УСТОЗЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республикада жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришдаги хизматлари, Хиросимада ўтказилган XII Осиё ўйинларида муваффақиятли иштирок этганликлари учун қуйидагиларга "Шуҳрат" медали берилсин:

Абдураимов Databases Биродар — Ўзбекистон Республикаси миллий терма командаси катта устози

Абдураимов Азамат Бироцарович — "Паханг" футбол клуби ўйинчиси, Малайзия

Авезбоев Алишер Сапарбоевич — бокс бўйича болалар ва ўсмирлар спорт мактаби устози, Қорақалпоғистон Республикаси

Акрамов Рустам Акрамович — Ўзбекистон Республикаси миллий терма командаси бош устози

Давлетов Февзи Ризаевич — марказий ҳарбий спорт клуби футбол командаси ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Дўрмонов Абдисамат Чоршамбиевич — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Киреев Иван Валерьянович — Ўзбекистон Республикаси давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спортчи-йўриқчиси

Лебедев Сергей Элфертович — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Магометов Фарҳод Абдуалиевич — "Навбаҳор" футбол клуби ўйинчиси, Наманган шаҳри

Маъруфалиев Абдуқаҳҳор Турғунович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Маскаев Олег Александрович— марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Максудов Шуҳрат Мирусмонович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Мунькова Светлана Владимировна — марказий ҳарбий спорт клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Рўзимов Улугбек Икромович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Тихонов Александр Викторович — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Федоров Андрей Витальевич — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Шарипов Илҳом Ҳалимович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Шейкин Юрий Вячеславович — "Трактор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Шквирин Игорь Анатольевич — "Маккаби" футбол клуби ўйинчиси, Исроил

Яригина Оксана Александровна — марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Қосимов Миржалол Қўшоқович — "Спартак" футбол клуби ўйинчиси, Владикавказ шаҳри

Ғаниев Рамиль Маратович — марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 5 ноябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКАНИНГ БИР ГУРУҲ СПОРТЧИЛАРИНИ, ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ УСТОЗЛАРИ ҲАМДА МУТАХАССИСЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республикада жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришдаги хизматлари, Хиросимада ўтказилган XII Осиё ўйинларида спортчиларимиз муваффақиятли иштирок этишларига салмоқли ҳисса қўшганликлари учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

"ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СПОРТЧИ"

Абдураимов Азамат Биродарович — "Паханг" футбол клуби ўйинчиси, Малайзия

Авезбоев Алишер Сапарбоевич — бокс бўйича болалар ва ўсмирлар спорт мактаби устози, Қорақалпоғистон Республикаси

Оллониёзов Бердах Бауетдинович — "Орол" футбол клуби ўйинчиси, Нукус шаҳри

Атоян Степан Меликович — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Аҳмедов Шуҳрат Геннадиевич — марказий ҳарбий спорт клуби бўлим бошлиғи, Тошкент шаҳри

Давлетов Февзи Ризаевич — марказий ҳарбий спорт клуби футбол командаси ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Дўрмонов Абдисамат Чоршамбиевич — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Дўрмонов Рустам Чоршамбиевич — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Казанцев Владимир Владимирович — марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Киреев Иван Валерьянович — Ўзбекистон Республикаси давлат Жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спортчи-йўриқчиси

Колганов Андрей Сергеевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат Жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спортчи-йўриқчиси

Лебедев Сергей Элфертович — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Магометов Фарҳод Абдуалиевич — "Навбаҳор" футбол клуби ўйинчиси, Наманган шаҳри

Маъруфалиев Абдуқаҳҳор Турғунович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Максудов Шуҳрат Мирусмонович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Мунькова Светлана Владимировна — марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Рўзимов Улугбек Икромович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Репичев Николай Викторович — ҳарбий хизматчи, Тошкент шаҳри

Тихонов Александр Викторович — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Тюрин Анатолий Павлович — марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Федоров Андрей Витальевич — "Нефтчи" футбол клуби ўйинчиси, Фарғона шаҳри

Шарипов Илҳом Ҳалимович — "Пахтакор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Шейкин Юрий Вячеславович — "Трактор" футбол клуби ўйинчиси, Тошкент шаҳри

Шквирин Игорь Анатольевич — "Маккаби" футбол клуби ўйинчиси, Исроил

Яригина Оксана Александровна — марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Қосимов Миржалол Қўшоқович — "Спартак" футбол клуби ўйинчиси, Владикавказ шаҳри

Ғаниев Рамиль Маратович — марказий ҳарбий спорт клуби спортчиси, Тошкент шаҳри

Осмонов Энвер Зинаевич — Ҳарбий хизматчи, Тошкент шаҳри

"ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СПОРТ УСТОЗИ"

Абдураимов Биродар — Ўзбекистон Республикаси миллий терма командаси катта устози

Андреев Владимир Викторович — Енгил атлетика бўйича республика олий спорт маҳорати мактабининг катта устози

Акрамов Рустам Акрамович — Ўзбекистон Республикаси миллий терма командаси бош устози

Очилов Мавлон Олламберганович — Қорақалпоғистон Республикаси бокс федерациясининг устози

Устинович Виктор Владимирович — Сув спорти турлари бўйича республика олий спорт маҳорати мактаби катта устози

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Алимуҳамедов Ойбек Ғаниевич — Ўзбекистон Республикаси миллий олимпия қўмитаси халқаро алоқалар бўлими бошлиғи

Ицков Рема Исаевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси гуруҳ раҳбари

Капкаев Шамиль Мухаметович — Енгил атлетика бўйича республика олий спорт маҳорати мактаби устози

Любушин Валерий Петрович Ўзбекистон Республикаси футбол федерациясининг бўлим бошлиғи

Рўзиев Собиржон Собитович — Ўзбекистон Республикаси Давлат Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси

Саркисян Юрий Вазгенович — "Нефтчи" футбол клуби бош устози, Фарғона шаҳри

Сеттаров Али Аблямитович — Ўзбекистон терма командасининг мерганлик спорти бўйича катта устози

Тихоненков Николай Николаевич — марказий ҳарбий спорт клубининг мерганлик спорти бўйича катта устози, Тошкент шаҳри

Туриков Анатолий Алексеевич — "Пахтакор" футбол клуби шифокори, Тошкент шаҳри

"СССРда хизмат кўрсатган устоз" ва Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган устоз фахрий унвонлари "Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спорт устози" фахрий унвонига ва "СССР да хизмат кўрсатган спорт устаси" фахрий унвони "Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи" фахрий унвонига тенглаштирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 5 ноябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКА МАДАНИЯТ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Миллий қадриятларни тиклаш ва маданиятни юксалтириш, Заҳириддин Муҳаммад Бобур меросини ўрганиш ва тарғиб қилишдаги фидокорона хизмати ҳамда ижтимоий ҳаётдаги фаол иштироки учун фахрий унвон берилсин:

"ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ"

МАШРАПОВ Зокиржон — Заҳириддин Бобур номидаги халқаро жамғарма раиси, Ўзбекистон Фанлар академиясининг Андижондаги кўп тармоқли илмий-ишлаб чиқариш марказининг бош директори

Қуйидагилар Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

БОЛТАБОЕВ Улуғбек Абдуллаевич — Андижон бадиий ишлаб чиқариш устахонаси рассоми

ИСОМИДДИНОВ Фатидин — Андижон сув қурилиш бирлашмасининг миллий ҳунармандчилик устаси

МАМАДАЛИЕВ Иброҳим — Андижон бадиий ишлаб чиқариш устахонаси ганчкор-наққоши

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 7 ноябрь.

• *"ҚУЛАЙЛИК"*

"КОМФОРТ" ВАГОНЛАР МАВҚЕИ ТИКЛАНАЯПТИ

Яқинда шундай бир манзаранинг гувоҳи бўлдик. Шимолий вокзал орқали "Тошкент — Москва" йўналиши бўйича қатнайдиган 5-поезд вокзал остонасига келиб тўхтаганда, йўловчилар ҳангу-манг бўлиб қолишди.

Чунки ойналари синиқ, тутундан қорайиб кетган поездларда юришга кўникиб қолган йўловчилар бир қарашданоқ кишининг эътиборини тортадиган, ойналарга миллий кўринишдаги дарпардалар тутилган вагонга чиқишга иккиланиб қолишди. Баъзилар бу поезд чет элликлар учун бўлса керак деб ўйлашди ҳам. Бироқ орадан бир неча дақиқа ўтмай, вагон эшиклари оҳиста очилиб, ундан бир хил либосдаги ораста кийинган вагон соҳиблари енгил жилмайиб, иккиланиб туришган йўловчиларни вагонга чиқишларини сўрашди.

Мазкур янги поезднинг бошқа ҳаракатдагилардан фарқи шундаки, унда йўловчилар учун деярли барча шарт-шароитлар мавжуд. Вагон йўлакчаларига эса бир қатор қилиб гиламлар тўшалган. Ҳожатхонадан тортиб ҳар бир купесигача оқ сочиқ билан таъминланган. Чойшабу кўрпачалар ҳам рисоладагидек. Йўловчилар учун хизмат кўрсатаётган ресторанда ҳам таъмади қилиб олиш учун барча имкониятлар мавжуд. Шунингдек хўрандалар унда таъбларига қараб, истаган миллий таомларга буюртма беришлари мумкин.

Эсингизда бўлса, сўнгги пайтларда мазкур "комфорт" вагонларга эътибор кескин сусайди. Бу эса ўз навбатида йўловчиларнинг норозилигига сабаб бўлди. Бундан тегишли хулоса чиқариб олган 2-депо раҳбарияти ва Тошкент темир йўли бошқармасининг бошлиғи Р. Зоҳидовнинг бевосита ташаббуслари билан аввалги "комфорт" вагонларининг мавқеини қайтадан тиклаш учун дастлабки қадам ташланди. — Ҳаракатдаги йўловчи поездларнинг аввалги кўринишини қайтадан тиклаш, осон кечмаяпти дейди — биз билан суҳбатда 2-депо раҳбари Ф. Дадахўжаев. — Йўловчилар учун қулай бўлган вагонларни топиш, эскиларини таъмирлаш ва уларни йўловчилар дидига мос рангда бўяб, янги эҳтиёт қисмлар билан таъминлашимизга тўғри келди. Албатта бундай шинам, ҳар томонлама қулайликларга эга бўлган вагонларни ташкил қилиш биринчиси ва сўнггиси бўлиб қолмайди — дейди у суҳбатимиз сўнгида.

Биз йўловчилар ҳам шунинг тарафдоримиз.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

• *ҲАМКОРЛИК РИШТАЛАРИ*

Франция маданиятига, адабиёти ва санъатига ошуфта бўлмаган киши, хусусан, зиёли кам топилса керак. Бальзак, Гюго, Мопассан, Стендаль, Золя каби истеъдод соҳибларининг асарлари кимларни ром этмаган? Ҳис-ҳаяжон, завқ-шавққа тўла француз фильмлари-чи? Ҳар қандай томошабинни бефарқ қолдирмайди.

БОБОЛАРИМИЗ ОРЗУ ҚИЛГАН ДЎСТЛИК

Мен ҳам бир қаламкаш сифатида француз адибларининг асарларини севиб ўқиганман, фильмларини мириқиб кўрганман. Шунда, шубҳасиз, дунё маданиятининг ўчоқларидан бири бўлмиш бу гўзал ўлкага бориш иштиёқи бошқалар сингари менда ҳам пайдо бўлган. Не бахтки, яқинда бир гуруҳ ватандошларимиз қатори менга ҳам шу юртни кўриш насиб этди. Бунга биздан олти аср илгари ўтган буюк бобомиз Мирзо Улуғбек сабабкор бўлди. Бошқача, айтганда, шу бобокалонимизнинг 600 йиллиги муносабати билан ЮНЕСКО қароргоҳида Улуғбек ҳафталиги бўлиб ўтди.

Улуғбек ҳақида гап кетар экан, унинг бобоси, халқимиз тарихининг энг ёрқин, шонли даврларини яратган буюк Амир Темур ёдга тушади. Турон заминида бетакрор давлат барпо этган бу улуғ зот кўпгина мамлакатлар, жумладан, Фарангистон билан яқин ҳамкорлик қилиш ниятида бўлгани, бу борада анча-мунча ишларни амалга оширгани тарихдан маълум. Амир Темурнинг Фарангистон қироли Карл VI га ва унинг Амир Темурга ёзган мактублари мавжуд.

Бу факту фикрларни хаёлимдан ўтказар эканман, қарийб олти юз эллик йил олдин бошланган яхши нияту ҳаракат бизнинг кунларда амалга ошганидан, буюк бобомиз орзулари рўёбга чиққан кунларни кўриш насиб этганидан шу ватаннинг оддий бир фуқароси сифатида қалбим ғурур ва ифтихорга тўлади. Амир Темур ва қирол Карл VI орзу қилган ишни Президентлар Ислом Каримов ва Франсуа Миттеран амалга оширдилар. Ўзбекистонда Франциянинг, Францияда Ўзбекистоннинг элчихонаси очилгани, иккала Президентнинг бир-бирларининг мамлакатларига ташриф буюргани олти аср илгари ўтган бобокалонларимиз нияти ва ҳаракатининг амалий ифодаси эмасми! Ўзбек ва француз иқтисодчилари, ишбилармонлари, банк ва маданият ходимлари ҳамкорликда ишлаётганлари-чи...

Булар мустақилликнинг дастлабки мевалари эканини таъкидламоқ ўринлидир. Акс ҳолда Франциядек давлат билан тенгма-тенг ҳамкорликка йўл бўлсин эди. Ёхуд ЮНЕСКОдай нуфузли халқаро ташкилотда Мирзо Улуғбек кунлари ўтиши кимнинг хаёлига келган эди...

Ушбу тантаналарда иштирок этиш учун борган Ўзбекистон делегациясининг раҳбари, республика Бош вазирининг ўринбосари Мурод Шарифхўжаев ҳафталик кунлари Франция Республикасининг бир неча раҳбарлари билан учрашди. Иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик хусусида фикр алмашилди, бу ҳамкорликни янада ривожлантириш юзасидан амалий таклифлар ўртага ташланди. Франция Республикаси Президентининг маслаҳатчиси Жан Леви Ўзбекистонда икки марта бўлганини ҳаяжон билан гапириб берди. Президент Миттеран Ўзбекистондан олган таассуротини ҳамон эсдан чиқаргани йўқ, доимо завқ-шавқ билан эслаб туради, деди у. Бинобарин, Президент Каримов кўрсатган иззат-икромни эсдан чиқариш мумкин эмас. У кишига бизнинг миннатдорлигимизни етказишингизни илтимос қиламан. М. Шарифхўжаев республика Президенти Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган ва бугун дунёнинг кўпгина мамлакатларида маълум бўлган машҳур беш тамойил ҳамда уларни амалга ошириш борасида қилинаётган ишлар хусусида мухтасар гапириб берди. Орол муаммосини ҳал этиш юзасидан Ўзбекистонда, бутун Марказий Осиёда кўрилаётган чора-тадбирлар хусусида сўзлаб, бу маълум бир минтақанинг фожеаси бўлмай, унинг кўлами кенгайиб кетиши мумкинлигини, бу борада Франциянинг ҳам ҳамкорлиги лозимлигини таъкидлади. Ж. Леви Орол фожеаси ҳақида Президент Миттеран Тошкетда Президент Каримов билан суҳбатлашганида гапирганини, унинг олдини олишга зудлик билан киришиш зарурлигини қайд этди. Сизнинг фикрларингизни ҳам албатта Президентга етказаман, деди.

Шу ўринда бир нарсани эслатиб ўтиш жоиздир. Ўтган йили Францияда профессорлар Рёне Летол ва Меник Менгэнинг "Орол" деган китоби нашр этилган, унда бу муаммони бартараф этиш чора-тадбирлари ҳақида муайян фикрлар билдирилган. Демак, орол фожеасидан Франциянинг расмий доиралари ҳам, олимлари ҳам хабардор...

Ўзбекистон кўплаб ривожланган мамлакатлар қатори Франция билан ҳам турли соҳаларда ҳамкорлик қилаётгани маълум. Бухородаги нефтни қайта ишлаш заводи қурилишида, Фарғона водийсидаги жунни қайта ишлаш фабрикаси фаолиятида француз ҳамкасбларнинг ҳамкорлиги яхши натижа бераётир. Шунингдек, бир нечта муҳим объектларни ҳамкорликда қуриш тўғрисида музокаралар олиб борилмоқда.

"Франция-Ўзбекистон" дўстлиги группасининг президенти Шар Гербрант билан республика парламентида, "Франция— Марказий Осиё" дўстлиги группасининг президенти Жак Голлье билан сенатда, Франция ишбилармонлари миллий уюшмасининг вице-президенти Ф. Жескар Де Эстен, Иқтисодиёт ва молия вазирининг маслаҳатчиси Асселино ва бошқалар билан бўлган учрашувларда бундай ҳамкорликлар яхши самара бериши, бинобарин, бунга Президентлар Ислом Каримов ва Франсуа Миттераннинг Париж ва Тошкентда ўтган суҳбатлари асос бўлгани алоҳида қайд этилди. Франция расмий доираларининг вакиллари республикамизда кечаётган воқеаларни диққат билан кузатиб бораётганлари аён бўлди. Масалан, иқтисодиёт ва молия вазирининг маслаҳатчиси Асселино бундай деди:

— Биз Ўзбекистондаги ўзгаришларни кузатиб борамиз. Қайд этишим керакки, ниҳоятда катта ва ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Ўзбекистон раҳбарияти инфляцияга қарши қаттиқ ва амалий чора кўраётгани, бу эса яхши самара бераётганини биламиз. Миллий валютангизнинг қимматини ошириш бўйича олиб борилаётган тадбирлар ҳам диққатга молик. Шу маънода Ўзбекистон биз учун ўша минтақадаги энг ишончли партнёрдир. Вазирлигимизда, — деб сўзида давом этди жаноб Асселино, — Ўзбекистон ҳақида семинар ташкил этдик. Унда республикангизда олиб борилаётган сиёсат, рўй бераётган иқтисодий ўзгаришлар хусусида гапириб бердик... Хуллас, сизлар билан ҳамкорлик қилишга бизда иштиёқ катта. Ижозат берсангиз сўзимни Хитой халқининг бир мақоли билан якунласам. "Ҳар қандай катта саёҳат биринчи қадамдан бошланади", дейилади ўша мақолда. Мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик учун наинки биринчи қадам, балки бир неча қадамлар аллақачон қўйилган. Ўйлайманки, бу қадамлар қутлуғ бўлади.

М. Шарифхўжаев самимий тилаклари учун жаноб Асселинога миннатдорлик билдириб, сўзини шундай якунлади:

— Ҳамонки, Хитой мақолини эслатдингиз, менинг ёдимга ҳам бир Хитой мақоли келди. "Агар одамг бир балиқ берсанг — у бир кун тўяди, бордию унга балиқ тутишни ўргатсанг — у бир умр тўқ бўлади". Демоқчиманки, биз бир-биримизга балиқ бериш ёки олиш ниятидан йироқмиз, аксинча, балиқ тутишни ўргатишимиз ва ўрганишимиз керак. Яъни, тенгма-тенг ҳолда бир-биримизга ҳамкор бўлмоғимиз лозим. Шунда барча ниятларимиз амалга ошади.

Бир воқеа жуда эсда қоларли бўлди. Жаноб Жак Голлье сенатда Ўзбекистон Делегацияси вакиллари билан суҳбатлашар экан, шоир Виктор Гюго бюстини ва Наполеон тахтини кўрсатди. Зеро, Виктор Гюго машҳур шоир бўлиш билан бирга сенатор ҳам бўлган, деди жаноб Голлье. У камбағалларнинг ҳимоячиси сифатида фаолият кўрсатган.

Бу гапдан сўнг М. Шарифхўжаев бундай деди: "Қаранг, қандай ажойиб ўхшашлик. Сенатор ва шоир Гюго ишлаган, Наполеон тахти турган хонада ўтирибмиз. Аслида биз ҳам Парижга олим, шоир ва давлат арбоби Мирзо Улуғбек юбилейи баҳонасида келганмиз. Улуғбек ҳам оддий фуқаро ғамини ейдиган, зиёли тақдири учун курашадиган, илм олмоқ ҳар бир муслима ва муслим учун шартдир, деб таъкидлаган султондир. Буюк аждодларимиз фаолиятида ўхшашлик бор экан, бугунги авлодлар ҳам барча соҳада ўзаро тил топишиб, ҳамкорлигимиз доимий ва мустаҳкам бўлишига ишонаман".

Бу фикрларга изоҳнинг ҳожати йўқ, деб ўйламан.

Барча учрашувларда бир нарса қайта-қайта таъкидланди. Республикамиздаги барқарорлик, тинчлик ва осойишталик французларнинг эътиборини тортган. Бу энг катта ютуқ эканини улар кўп такрорладилар. Акс ҳолда барча соҳаларда ҳамкорлик қилиш, қўшма корхоналар барпо этиш мумкин эмас, деган фикр илгари сурилди.

... Мен бу суҳбатларни тинглаб, уларда баён қилинган фикрларнинг мағзини чақиб, ўзимча ўйлайман: франциядек қудратли, тараққий этган давлат, французлардай маданиятли, хушмуомала одамлар билан ҳамкорлик қилиш ҳарқалай тез орада ўз самарасини берса керак. Зотан, ўзбек ва француз халқларининг ўхшаш жиҳатлари кўп. Айни чоқда биз улардан, улар биздан ўрганса арзийдиган томонлар ҳам анчагина экан. Бинобарин, Амир Темур ва Карл VI орзу қилган дўстлик ва ҳамкорлик бугун реал воқеликка айланиб, ўзининг илк самараларини бераётир. Бу ҳамкорликнинг натижаси ҳар икки мамлакат халқлари учун фойдали бўлишига шубҳа йўқ.

Маматқул ҲАЗРАТҚУЛОВ, (ЎзА).
Париж-Тошкент.

ЁШ ШОҲМОТЧИГА СОВҒА

Илгари хабар қилинганидек тошкентлик ёш шоҳмотчи, ёшлар ўртасида Осиё чемпиони Рустам Қосимжоновга Америкада ишлаб чиқарилган компьютер совға қилинди.

Рустамга совға қилинган "Ай-Би-Эм" — 386 электрон компьютери хотирасида шу вақтгача бўлган буюк шоҳмотчиларнинг уч юз мингдан ортиқроқ шоҳмот партиялари жойлаштирилган. Бу "каталог" Анатолий Карпов раҳбарлигидаги ўқув гуруҳи жамоаси томонидан тузилган. Шоҳмотчига бу мукофотни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов номидан Республика Давлат Фан ва техника қўмитасининг раиси, академик Пўлат Ҳабибуллаев топширди.

Рустам Қосимжонов истеъдодли шоҳмотчи, Негаки 1990 йили биринчи марта Ўзбекистон ёшлар чемпионати ғолиби бўлди. Икки йилдан сўнг 1-тоифа шоҳмотчилар республика мусобақасида катталар билан баравар беллашиб, учинчи ўринни эгаллади. Сўнг эса Испанияда халқаро болалар шоҳмот олимпиадасида қатнашди ва учинчи ўринни қўлга киритди.

Бу йил эса Р. Қосимжонов халқаро тоифадаги спорт устаси нормативини бажарди. Август ойида Венгрияда ўтказилган жаҳон ёшлари чемпионатидан бронза медалини олиб қайтгач, Катарда 16 ёшга тўлмаган спортчиларнинг Осиё чемпионатида чемпион бўлди. Шуни ҳам айтиш керакки, айни вақтда жаҳон чемпиони Гарри Каспаровнинг маҳорати (рейтинги) 2800 рақами билан белгиланган бўлса, Рустамнинг маҳорати эса 2390 рақами билан белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номидан спортчини Президентнинг давлат маслаҳатчиси А. Азизхўжаев табриклади ҳамда унга ўқишда, спортда янги-янги муваффақиятлар тилади.

Ният қиламизки, Р. Қосимжоновга совға қилинган бу компьютер ёш шоҳмотчимизнинг етук гроссмейстер бўлиб етишишида катта ёрдам беради.

Ф. САНАЕВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

СУРАТДА: Рустам ҚОСИМЖОНОВ совға олиш вақтида.

• *Муштарий бонг уради*

САРСОН-САРГАРДОНМИЗ

Сирдарё ва Сайхунобод тумани ҳудуди бир-бирига туташиб кетган. Шунинг учун ҳам бу икки туман аҳолиси ўртасидаги борди-келди бир зум бўлса ҳам тинмайди. Аммо олти ой бўлаяптики, Сирдарё аҳли ва Сайхун қўрғони йўналишида қатнайдиган автобус тўхтаб қолди. Натижада одамлар битта автобусда борадиган жойга икки, уч автобусга чиқиб, айланиб боришаяпти. Ушбу масалага ойдинлик киритиш мақсадида Сайхунобод туманидаги 10-автокорхона раҳбари М. Ниёзов билан учрашдик. У кишидан тайинли жавоб ололмадик.

А. ИМОМОВ.

• *Сайлов олдидан*

МУШТАРАК МАҚСАДЛАР ЙЎЛИДА

"Ватан тараққиёти" партияси Бухоро вилоят кенгаши ҳам сайловларга катта тайёргарлик кўраётир. Бу борада олиб борилаётган ишлар тўғрисида ВТП вилоят кенгашининг биринчи котиби Холиқ Бақоев шундай ҳикоя қилади:

— Мақсадимиз муштарак — она Ватан равнақи. Рақобатсиз ривожланиш ва тараққиёт бўлмаганидек, биз ҳам Ватанимиз истиқболини таъминлайдиган улкан мақсадлар, масалаларни ҳал этишга қаратилган режа йўлида ўз фикримизни Олий Мажлис минбаридан туриб билдириш ва шу борада меҳнат қилиш ниятидамиз.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг сўнгги ўн олтинчи сессиясида Президентимиз еттита шиорни ўртага ташладилар. Уларнинг барчаси мазмунан партиямиз дастурида ўз аксини топганидан мамнунмиз. Бўлажак Олий Мажлисга вилоятимиздан 14 нафар депутат сайланиши лозим. Биз ҳам ҳар бир сайлов округидан партиямиз аъзоси бўлган илғор ишчилар, ишбилармон, тадбиркор, маданият ва маънавиятимизни қадрлаб, унинг ривожига муносиб ҳисса қўшиб келаётган иймон-эътиқодли зиёлилар номзодларини сайловчилар ҳукумига ҳавола этмоқчимиз. Чунки бўлажак ноибликка номзодлар тараққиёт учун долзарб бўлаётган масалалар ечимини топиш қобилиятига эга бўлмоқлари талаб этилади.

М ТЎХТАЕВ,
"Халқ сўзи" мухбири

Худди одамлар каби катта биноларнинг ҳам таржимаи ҳоли бор. Табиийки, жуда кўп мақсадларга мўлжалланган, маҳобатли иморатни қуриб битказгунча ўтадиган йиллар шамоли унинг пештоқларини пардозлайди, бошидан қуйилган ёмғирлар чанг-ғуборларни ювадилар, изғиринлар эса кейинги ҳаёти учун синов бўлиб тоблайдилар. Айтишларича, Бухородаги машҳур Минораи калоннинг меъмори уста Боқий таг-заминни тахтлаб, бирданига йўқолиб қолган. Қурилиш зудлик билан битишини хоҳлаган подшо устани қанча қидиртирмасин, топиша олмаган. Дейдиларки, қурилажак улкан минора ҳақидги гап-сўзлар ҳам босилиб ҳамма нарса унутилгач, уста қандай йўқ бўлган бўлса, шундай кутилмаганда пайдо бўлган. Ишлар юришиб кетган ва минора тезда қад ростлаган. Маълум бўлишича, анча баланд кўтарилиши лозим бўлган иншоотнинг таг-замини пухта бўлиши, у қуёшдан етарлича ҳарорат олиб, тош-метиндек қотиши керак экан. Бунинг учун эса вақт талаб қилинади. Уста бу сирни билган, подшонинг сабри чидамаслигини ҳам тушунган ва ҳеч кимга айтмай кетиб қолган экан. Мана, қарийб минг йилдирки, Минораи калон меъморчиликнинг гўзал намунаси, Бухоронинг кўрки бўлиб савлат тўкиб турибди. Ёки Европадаги Пиза минораси атрофида ҳам қизиқ гаплар юради. Бир томонга хиёл қийшайган нодир муҳандислик намунаси бўлган бу бинони биров тобора қулаб кетаяпти деса, бошқаси эса бу устанинг ўзига хос услуби деб шарҳлайди.

НИҲОЯТ, ЧАЛА БИНОЛАРНИ БИТКАЗИШГА НАВБАТ КЕЛДИ

Тошкентда қурилаётган Тадбиркорлар марказидан репортаж

Буюк Турон кўчасидан муваққат ёғоч деворлар билан ўралган қурилиш майдончасига кириб борар эканман, бинолар тарихи ҳақидаги турли тафсилотлар хаёлдан кечар эди. Зеро, пойтахтимизнинг бош хиёбони — Мустақиллик майдонида бўлган киши кун чиқиш тарафда кўп йиллардан бери битмай келаётган иморатни кўрган бўлиши керак. Алишер Навоий ва Шароф Рашидов кўчалари кесишган жойда ўн йилдан кўп вақтдирки, муаззам бир бино кўк тоқи сари бўй чўзиб юксалмоқда. Ҳамма унинг тезроқ битишини, ташриф буюрувчиларга эшиклари эртароқ ланг очилишини истаётгандек.

Бугунги Тошкент қиёфаси кўплаб замонавий бинолар билан чирой очиб кетди. "Халқлар дўстлиги", "Туркистон" саройлари, "Ўзбекистон" миллий боғида амалга оширилган бунёдкорлик ишлари дунёнинг турли бурчакларидан ташриф буюрган меҳмонларни чинакамига ҳайратга солмоқда. Меъморчиликнинг энг илғор ютуқлари миллий тамойиллар асосида уйғунлашиб кетган, ташқи кўриниш ва нафис ички безаклар ҳамоҳангликда чинакам санъат даражасига кўтарилган. Таъбир жоиз бўлса, кейинги ўттиз йилда дунёнинг биронта шаҳрида Тошкентдагидек кўп ва хўп иморатлар қурилмагандир. Бу ўлкамиздаги фаровонлик, бугунги барқарорлик, халқимиз хоҳиши, раҳбарларнинг тадбиркорлиги оқибатидир. Тошкентнинг маълум ва машҳур бинолари қаторида мен таъриф этишга киришган иморат ҳам бўлиши лозим эди. Қолаверса, тез суръатлар билан бошланган қурилиш бир муддат тўхтаб қолди. Бу эса табиийки, турли миш-мишларга ҳам сабаб бўлди.

Қудратли машиналар изидан кўтарилган енгил ғубор қурувчиларга мўлжалланган кўчма уйчалар орасига сингиб кўздан йўқолади. Пайвандлаш ускунасининг вишиллаган овози эшитилади. Баланд иморатларни йиғишга мўлжалланган краннинг тумшуғи у ёқ-бу ёққа бориб келади. Машиналар ҳаракатини бошқараётган, одамларга иш буюраётган кишиларнинг овози эшитилади. Қурилиш прораби Найил Даминовни топиш қийин бўлмади. У кўчма уйчаларнинг бирида йиғувчи Абдулла Назаров билан иш юзасидан суҳбатлашиб ўтирарди. Маълум бўлишича, бундан бир йил олдин "Тошкентқурилиш" давлат ҳиссадорлик идорасининг 75-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари мазкур объектда чала қолган ишларни давом эттиришга киришибдилар. Ўн уч қаватли бу иморат аслида республика миқёсидаги ҳисоблаш марказига мўлжаллаб лойиҳаланган экан. Республика лойиҳалаштириш илмий текшириш институти шаҳарларни лойиҳалаштириш тармоғи муҳандислари амалга оширган режа бўйича марказда қурилиши керак бўлган бу иморат Мустақиллик майдонидаги ансамблни тўлдириши, Ҳукумат уйи, Тарих музейи, "Туркистон" саройи "Дўстлик" меҳмонхонаси мажмуида юзага келган умумий яхлитни бойитиши керак эди. Табиийки, унда замонавий қурувчиликнинг энг сўнгги ютуқлари асосида ёндашилиб, ташқи кўриниши ва ички безакларининг ўзига хослиги ва такрорланмаслиги таъминланиши лозим эди. Қурилишлар таржимаи ҳолида баъзан ҳаётдаги бурилишлар, зарбдор режалар ҳам ўз аксини қолдиради. Собиқ Иттифоқ раҳбарияти 2000 йилгача ҳар бир оиланинг уй билан таъминланиши ҳақидаги дастурни эълон қилдию, қурилишдаги ишлар авжи сусайиб, охирида тўхтаб қолди. Одамлар эса буни ҳар хил тушунишди. Биров "танланган ер нобоп экан, ер чўка бошлапти" деса, бошқаси "қурувчилар лойиҳадан чиқиб кетишибди. Лифт ўрнатишни унутишибди" деб изоҳлади. Ҳар ҳолда кишиларда бу қурилишга қизиқиш катта эди. Негаки, у пойтахтнинг энг диққатга сазовор жойида чала ҳолда қолиб келарди.

Шундай қилиб, 1983 йилда бошланган қурилишда осойишталик даври ҳукм сурди. Бу орада ҳаёт ўзгарди, мамлакатимиз ўз мустақиллигига эга бўлди. Ниҳоят, "соқоли оқарган" чала биноларни охирига етказишга ҳам навбат келди.

— Қурилиш ашёлари тақчил бўлиб турган пайтда ҳам ҳукуматимиз барча имкониятларни ишга солиб, бу улкан иморатни битказиш учун ҳамма чораларни кўрди,— дейди қурилиш участкасининг бошлиғи Эсон Жабборов.— Ҳар ҳолда республикамиз бунёдкорлик саноати анча кучли салоҳиятга эга. Керакли ашёларнинг ҳаммаси ўзимизда тайёрланаяпти. Олайлик, карказ учун керак бўлган плиталар Сирғалидаги 1- ва 8 темир-бетон буюмлари заводларида тайёрланди. Пишиқ ғишт, цемент ва бошқа ашёлар ҳам, худога шукр, етарли. Энг чиройли ва ранг-баранг товланувчи мармар плиталар истаганча топилади. Хуллас, бино қурилишини тез ва сифатли тамомлаш учун барча имкониятар етарли.

15 метр баланд кўтарилган карказнинг юқори қаватлари плиталар билан ёпилиб, бу борадаги ишлар тугалланди, яъни иморатнинг сурати тайёр бўлди. Эндиликда Тадбиркорлар уйи бўлиши лозим бўлган бино лойиҳасига ҳам қатор ўзгаришлар киритилди. Олайлик, дастлаб ичкарида олтита лифт бўлиши мўлжалланган бўлса, энди улар тўрттага туширилди. Бино тадбиркорлик фаолиятини тўла амалга ошириш имкониятларини ўзида жамлайди. Унинг бешинчи қаватигача турли маъмурий бинолар жойлашади. Ўрнатилажак энг сўнгги ютуқдаги жиҳозлар билан тадбиркорлар исталган ҳамкасблари билан фикр алмашишлари, ҳужжатлар узатишлари ва қабул қилишлари ёки тадбиркорлар дунёсига доир энг сўнгги маълумотларни олишлари мумкин бўлади. Музокаралар, мажлислар ўтказиладиган катта хоналар ҳам энг замонавий радио, телефон ва монитор аппаратлари билан жиҳозланади. Олтинчи қаватдан бошлаб республикамизда фаолият кўрсатаётган тадбиркорларнинг офислари бўлади. Уларнинг ҳам меъморчилик, ҳам коммуникация жиҳатидан сўнгги талаблар даражасида бўлиши мўлжалланаяпти.

Кўриниб турибдики, жуда катта ишга қўл урилган. Ҳозирча, ҳамма юмушларни ўзимизнинг қурувчилар амалга оширишаяпти. Зарурат туғилганда чет эл фирмалари сармояларини жалб қилиш ҳам кўзда тутилган. Чунончи, Шароф Рашидов кўчаси тарафида бино ташқарисидан иккита ойнаванд лифт ўрнатилади. у ташқаридан ҳам кўриниб туради, шунингдек, ичкаридан шаҳарни бемалол кузатиш мумкин бўлади. Бундай лифт ҳозирча яқин қўшни мамлакатларнинг биронтасида ҳам йўқ. Уни исроиллик мутахассислар билан ҳамкорликда ўрнатиш режалаштирилган.

Қурилишда ишлар жадал давом этаяпти. Йирик ўлчамли қопламаларни йиғиш ишлари ниҳоясига етди. Айни пайтда бинонинг кириш қисми ва биринчи қаватдаги қўшимча хоналарни бунёд этишга киришилди. Юзга яқин қурувчи беш бригадага бўлиниб ишламоқда.

Бунёдкорлар сафида ўз ишининг моҳирлари кўп. Йиғувчи Абдулла Назаров ўн беш йилдирки қурувчилик коржомасини ечгани йўқ. У фахрланиб, "Тошкентимнинг тенг ярим қурилишида қўлим теккан" дейди. "Чорсу" меҳмонхонаси, "Халқлар дўстлиги", "Туркистон" саройлари, кўплаб уй-жойларда Абдулла бармоқларининг изи қолган. Унинг ўз касбидан мамнунлиги кўриниб турибди, ҳатто оладиган маошидан ҳам кўнгли тўлади. Ундан ярим ҳазил, ярим жиддий сўраймиз:—

— Мукофотлар ҳам бордир?

— Халқимизнинг "Қўлинг дард кўрмасин" деган олқиши мен учун энг олий мукофот,— дейди Абдулла самимий бир оҳангда. Унинг бу ифтихоридан "дунёда қурувчиликдан кўра олийжаноб касб йўқ-да аслида", деган андиша кўнгилдан ўтади.

Қип-қизил силлиқ ғиштларни маҳорат билан териб, гўзаллик яратаётган кишиларга яқинлашамиз. Бригадир Эргаш Камоллиддинов мутойиба билан қарши олади:—

— Мухбир бўлсангиз, аппаратингиз қани?

Эҳтимол элнинг корига яраб келаётган бу одамлар "зангори экран" орқали халққа бир табассум қилишни хоҳлашаётгандир. Мен ҳам ҳазилга-ҳазил билан жавоб қайтараман:

— Мана, менинг қуролим,— дейман ён дафтар ва қаламни кўрсатиб. Шунда қурувчилардан бирининг оғзидан "бугуннинг гапи" шартта чиқиб кетади:

— Албатта, "обуна бўлинглар" деб келган бўлса керак.

Бу гапда ҳам заррача қитмирлик сезмайман, аксинча, ишчи жаноби олийларининг ростгўйлигига йўйиб, дилкаш мулоқотга киришаман. Маълум бўлишича, бригадада 17 нафар киши ишлайди. Яқинда бу кичик жамоа "Туркистон" саройида бунёдкорлик ишларини олиб борган экан. Уларнинг меҳнатлари яхши баҳоланибди. Энди эса марказ қурилишида ҳам иштиёқ билан меҳнат қилишаяпти. Кўча тарафдаги ғиштин панжаралар улар меҳнати ва ижодининг маҳсули. Тўсинларда ҳам қурилиш, ҳам санъат уйғунлашиб кетган. Бу эса беихтиёр йўловчилар диққатини ўзига тортади.

Пайвандчилар қалпоғини кийиб олган аёл бутун вужуди билан ўз ишига шўнғиб кетган. Уни қисқа суҳбатга ҳам тортиш имкони бўлмади. Ҳамроҳларининг эътироф этишича, Людмила Китипова ўн олти йилдан буён пайвандчилик қилиб келаркан. Агар бу ишнинг анча инжиқлиги, меҳнатталаблиги ва масъулиятини ҳисобга олсак, Людмиланинг шижоатини тан олиш керак. Қолаверса, пайвандчилар орасида аёллар жуда кам.

Қурилишда ҳозирча биринчи навбат давом этаяпти. У ниҳоясига етгач, яна бир муҳташам ва замонавий бино шаҳримиз кўркига кўрк қўшади. Бинолар ҳам ўз даврининг солномачиларидир. Эҳтимол, унда мустақил Ўзбекистон шукуҳи мужассам бўлса, ажаб эмас. Иккинчи навбатда эса усти ёпиқ боғ, ер ости гаражи каби қўшимча иморатлар бунёд этилади. Ҳозирча улар қоғозларда муҳрланган. Лойиҳаларни кўриб, бу объектлар ҳам ўзига хос бўлишига ишондик. Тадбиркорлар маркази қурилишининг учинчи навбати Алишер Навоий кўчаси бўйлаб давом этади ва янгидан режалаштирилаётган савдо мажмуи, қолаверса, шаҳар меъморчилиги ансамблини тўлдиради.

...Қурилишда иш икки сменада ташкил этилибди. Бунёдкорлар ўз юмушларини тезроқ поёнига етказишга астойдил киришдилар.

Ҳаким САТТОРИЙ,
"Халқ сўзи" мухбири.
Ш. ИБРОҲИМОВ
олган сурат.

● *Қишлоқда ислоҳот қандай боряпти?*

МУҒОМОНЛИК ПЎСТИНДЎЗЛАР

Муғомон — Хоразм воҳасида аҳоли энг кўп ва зич яшайдиган қишлоқ. Бу ерда 21 мингдан зиёд киши истиқомат қилади.

Шу ҳудуддаги "Хоразм" (Собиқ К. Маркс номли) жамоа хўжалигининг сарҳади эса бир тарафидан Қорақум саҳросига, иккинчи томондан Амударё соҳилларига бориб тақалади. Меҳнат аҳли 2,5 минг гектардан зиёд майдонда меҳнат қилади. Шулар ҳақида ўйларканман, раиснинг гаплари бот-бот ёдимга тушади. Муғомон-пўстиндўзлар, маҳсидўзлар, этикдўзлар, лўнда қилиб айтганда, "терига ишлов берувчилар эли дегани"— изоҳ берганди у киши,— иним, ота-боболаримиз фақат деҳқончилик билан шуғулланмаган. Хусусан, қишлоғимиз воҳада ҳунармандчилик санъатининг йирик ўчоқларидан бири саналган. Қанийди, ўтганлар руҳини шод этиб, уларнинг касбини қайта тикласак...

Орадан етти йил ўтгач, яна шу тарафларга йўлим тушди. Ҳамроҳим — туман солиқ инспекцияси бошлиғи Бектурди Жуманазаров билан биргаликда тадбиркорлик ўчоқлари фаолиятини кўздан кечираётгандик. Чоғроққина бино олдида бизни буғдоймағиз чеҳрали, истараси иссиққина йигит кутиб олди.

— Муғомондаги энг катта корхона раҳбари Ҳусанбой Маткаримов шу киши бўладилар,— деб таништирди Т. Жуманазаров, — бу ерда асосан пўстин тикишади, Хоразм пўстинини...

— Кунлардан бир кун акам ва мени раис йўқлаётганини айтишди,— деб ҳикоя бошлади Ҳусанбой Маткаримов.— Бордик. Раис ишимизни суриштирди: "Ота касбини давом эттираяпсизлармi?" Пўстинчилик қилаётганимизни айтдик. Гап орасида эса турли хил текшир-текширлардан безиб ўзимизни бозорга урмаётганимизни қайтариб ўтдик.

— Бу ҳақда кейинроқ гаплашамиз, — деди раис. — Депутутимиз каттакон ёзувчи — шоирлигини яхши биласизлар. У кишини бутун республикада каттаю кичик ҳурмат қилади. Ноиб сифатида қишлоғимизга ҳам кўп хизмати синган. Яқин ўртада яна боради ан, деб хабар юборибди. Келинглар меҳмон ҳурматини жойига қўйиб, хоразмча пўстин совға қилайлик. Сизларга айтсам, ёши 90 га бориб қолган мўйсафид киши учун пўстиндан яхшироқ совға йўқ. Айтилган муддатда пўстинни тикиб, идорага элтдик. Раис бўлса, киссасидан бир даста пул чиқазди. Совға учун пул ололмаслигимизни айтдик.

— Ҳунарманд одам ҳеч қачон бировни алдаб, унга молини сотмайди, харидорни чўчитиб, ўзидан бездирмайди,— деди у. — Аммо сарфланган меҳнатини ҳам, обрў эътиборини ҳам ҳеч вақт ерга урмайди, молини сув текинга бермайди. Ота касбини ҳурмат қилсанглар, ишингизга яраша пулини ҳам оласизлар. Рози бўлдик. Кейин раис асл мақсадга кўчди:— Ниятим Хоразм пўстинларини тикиш устахонасини очиш. Эплай олармикансизлар? Суҳбат мавзуи ўзимиз кутмаган ҳолда ўзга ўзанга бурилганидан бироз довдираб қолдик. Шунда яна раиснинг ўзи далда берди: Пўстинчилик, кўнчилик, кигизчилик, хуллас калом, маҳсидўзликни унутиб юбормаган барча қариндошлар, қўни-қўшнилар ва бу касбга ҳавасмандларнинг бошини бирлаштиринглар. Шарт — шароит яратиш биздан.

Вилоятда пўстиндўзликка ихтисослаштирилган корхона шу тариқа вужудга келди. Унга шоирлигу, полвонликдан ташқари пўстиндўзликда ҳам ном таратган буюк ўтмишдошимиз, ислом оламининг таниқли пирларидан бири Паҳлавон Маҳмуд номи берилди.

...Ҳунармандлар жамоасининг етакчилари Ҳасан ва Ҳусан Маткаримовларнинг қўлида пўстиндўзлар сулоласининг салкам 200 йиллик тарихига оид маълумотлар жамланган. Мана улардан айримлари — сулола давомчиларидан бири. Ўтган асрнинг 20-йилларида таваллуд топган Қутлуғмурод пўстиндўз воҳага темир йўл изларини тортиш лойиҳа режасини, ҳатто, Ўруссия "анжорол" (муҳандисларни маҳаллий халқ — шундай деб атаган)ларидан ҳам анча илгари таклиф этган, қишлоқда совун пиширишни йўлга қўйган, тенги йўқ аравасоз уста саналган. Ўша кезлари Муғомонда кўнчилик гуркираб ривожланган. Пўстин, ошланган, сур ва шерози терилар, махси-калишлар ортилган карвонлар Ҳазораспдан йўлга чиқиб Эрон, Афғонистон, Араб мамлакатлари, Кичик Осиё, ҳатто Румгача етиб борган. Жилодор нақшларга бой олтин ранг пўстинлар, қуёш нурида жилваланувчи сур ва шерози терилар, заррин маҳсилар, ҳўкиз терисидан тикилган бежирим этиклар хоразмликларга қанчалик манзур бўлган бўлса, хориж бозорларида ҳам шунчалик қадр-қиммат топган.

...Муғомонлик косибларни шўролар тузуми йилларида ҳам "йўқлашди". Аммо... шундан кейин баъзи косибларнинг куни битиб, оиласи хонавайронликка юз тутди, айримлари ими-жимида қишлоқни тарк этиб, боши оққан томонга кетишди. Бошқалари эса бахтсизлик келтирувчи бундай касбнинг яқинига йўламасликка онт ичишди. Фақат шуни айтиш керакки, орадан не-не йиллар ўтгач, Оллоберган ака Сувонқулов косиблар ҳаётини янги замона руҳи билан суғорилган азалий ўзанга буриб юборган бўлса, ҳозирги раис улар учун истиқбол эшигини очди. Ака-ука Маткаримовлар ҳаш-паш дегунча кўнчи-пўстиндўзлар сулоласининг 30 га яқин аъзосини тўплашди. Жамоа хўжалиги бошқарувчиси улар учун шинамгина ишхона очиб берди. Пўстиндўзлар дастлабки маҳсулотларини тахт этган куни яхши ният билан элга ош тортилди, қариялар дуога қўл кўтариб, пўстиндўзларга оқ фотиҳа беришди.

Ҳусанбойнинг айтишича, терини ошлаш, кийим бичиш ва тикиш кўнчи-пўстиндўз учун унчалик мушкул бўлмаган юмуш. Бироқ ошланган терини қўлда ва дастгоҳлар ёрдамида маромига келтириб силлиқлаш, сайқал ва жило бериш — ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Бунда замонавий машина ҳам чинакам устанинг ўрнини босолмайди. Дастгоҳлар терини кўпинча меъёридан оз ёки кўп силлиқлаб юборади. Натижада у яроқсизга чиқиб қолиши ҳам мумкин. Моҳир кўнчининг қўли ва кўзи эса ҳеч вақт адашмайди. Силлиқланган терининг сиртини сийпаб, кўзи билан чамалаган заҳотиёқ ишлов маромини аниқ айтиб бера олади. Маткаримовларга қарашли кичик корхонада кўнчиликнинг ана шу сирини қарийб ҳамма билса-да, бу иш билан махсус шуғулланувчи усталар меҳнат қилишади. Улар тикиш цехи учун хомашё тайёрлаб бериш билангина чекланмай, воҳанинг турли шаҳару қишлоқларидан иш ва тажриба алмашиш учун келаётганларга ҳам касб сирларини эринмай ўргатишади. Кўнчи-пўстиндўзларнинг ҳозирги авлоди ака-ука Ҳасан-Ҳусан, Сафарбой, Раҳмонберган, Яхшимурод, Одамбой, Қурбонбой Маткаримовлар касб сирларини бевосита падари бузруквори Соли бободан, унинг ини ва акалари Назар ва Пано отадан ўрганишганди. Уларнинг шогирдлари, корхонанинг умумий ишига бош қўшаётган кишиларнинг сони эса ҳозир 100 кишига етди. Бу ҳунармандлар нафақат қарияларнинг жони-дили бўлмиш анъанавий пўстинларни, балки навқирон авлодга ярашиқли пўстин, нимча, ҳатто оврупача "дублёнка"лар тайёрлашни ҳам йўлга қўйишди.

Ҳақиқий молнинг харидори ҳамиша бисёр. Айниқса, кичик корхона Урганч — Тошкент йўлининг шундоққина бўйида жойлашган эмасми, ўтган-кетганлар бу ерга тез-тез кириб туришади. Устига устак, косиблар Туркманистон, Қозоғистон, Тожикистон, Қирғизистон, Кавказ орти республикалари, Россия ва айрим Шарқ ҳамда Ғарб мамлакатларидан ҳам кўплаб буюртмалар олишаётир. Айни паллада уларнинг қаромоғидаги қўй-қўзилар сони 300, қорамоллар эса 150 бошдан ошиб кетди. Сабаби — жун ва тери корхона учун қиммат баҳо хомашё. Аммо ҳар куни 30-40 пўстин, буюртмага яраша маҳси ва кийгиз тайёрлаётган жамоа аҳли хомашёни узоқ-яқин эллардан ҳам харид қилмоқда.

Собиқ раисимиз Оллоберган Сувонқулов, туман ҳокими, Ўзбекистон халқ ноиби Шариф Муродовнинг ғамхўрликларини ҳеч вақт унутмаймиз,— деди Ҳасанбой Маткаримов.— Ҳамма ишларнинг бошида улар туришди, билмаган, тушунмаганларимизни ҳам шулар ўргатишди. Пўстиндўзлик цехининг саҳни кейинчалик талаб-эҳтиёжларга жавоб бермай қолгани, янги замонавий корхона бунёд этиш зарурлигини ҳам бошқалардан олдин ана шу кишилар илғаб олишди, уни қуришга майдон ажратиш масаласини ҳам ўзлари кун тартибига қўйишди. Минг афсуски, Оллоберган акага эзгу ниятларининг самарасини кўриш насиб этмади. У киши бошлаган ишни охирига етказиш мажбуриятини зиммага олганлар эса ҳафсаласизлик қилишди, бизниям, элниям, жамоамизниям, ҳокимимизниям алдаб чув туширишди. Агар шундай бўлмаганда, қарийб 400 кишини бағрига олувчи қишлоқ фабрикаси 1,5-2 йил муқаддам иш бошлаган бўлурди. Таассуфлар бўлсинки, қурилиш ишлари ҳанузгача бошланмади. Ишга тўғаноқ бўлганлардан ақалли бировнинг номини айтиб нолишмади.

Раҳматли Соли бобо фарзандларига "тош билан урганни ош билан сийланглар", деб васият қилганди. Шу боисми ака-ука тадбиркорлар, нимаям дердик, яхшилар бошлаган ишни ҳамиша охирига етказиш пайида бўлишади, ёмонлар эса...

Ушбу сатрларга нуқта қўяр чоғда бўлаётган бир хушхабардан воқиф бўлдик. Тадбиркорлар учун янги замонавий фабрика қурилиши билан боғлиқ муаммо ечим топибди. Энди, худо хоҳласа харидорлару буюртмачилар бежирим кийим-кечаклар, уй жиҳозларига ёлчийдиган бўлишди. Косиблар қишлоғининг бир неча юз фуқароси яқин келгусида моддий бойликлар яратишдек эзгу имконга эга бўлиши эса бутун элнинг иқболи, мустақиллик шарофатидир.

Абдулла СОБИРОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Ёзёвон туманидаги "Ўзбекистон" жамоа хўжалиги раисаси Раҳимахон Ражабова доимо эл-юрт ташвишида елиб-югуради. Айниқса, бу ҳудудда мактаб, боғча, тиббий муассасалар кўплаб қурилди. Яқинда 420 ўринли мактаб биноси қуриб битказилди.

СУРАТДА: Ўзбекистон халқ депутати Раҳимахон Ражабова; янги мактаб биноси.

Т. ҲАМРОҚУЛ тасвири.

ҒАЛЛА МУСТАҚИЛЛИГИ ЙЎЛИДАН

Бу йил республика ғаллакорлари давлат омборига деярли икки миллион тонна буғдой топширдилар. Шу вақтга қадар бунчалик кўп ғалла етиштирилмаган эди. Хўш, бу ғалла кўпми ёки камми?

Ўтган йиллардаги ғалла ҳосилига қиёслайдиган бўлсак, анча кўп, бироқ республика аҳолисининг бир йиллик эҳтиёжи 4 миллон 500 минг тоннани ташкил этиши эътиборга олинса, давлатимиз ғалла мустақиллигига эришишнинг дастлабки босқичларидан бирида тургани равшан бўлиб қолади.

Ўзбекистон ғаллачилик илмий тадқиқот институтининг директори, "Дон" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Қурбон Эшмирзаев ана шу муҳим вазифани бажариш йўллари ҳақида ҳикоя қилади.

— Ғалла етиштириш ҳажмини кўпайтиришнинг экстенсив усулига, яъни экин майдонларини кенгайтириш йўли билан дон экинлари етиштиришни кўпайтиришга эътиборни қаратмоқчи эмасман. Республика раҳбарияти дон етиштириладиган, суғориладиган майдонларни кенгайтириш учун қатъий чораларни кўрмоқда. Ҳатто пахта майдонини қисқартириш ҳисобига кўпроқ ғалла экилмоқда. Бу сезиларли натижа бериши шубҳасиз. Аммо ғаллачиликни интенсивлаш асосий йўналиш бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Бунинг учун ғаллакорларнинг имкониятлари етарлидир. Ўзингиз ўйлаб кўринг, бу йил буғдойнинг ўртача ҳосилдорлиги гектарига атиги 22,7 центнерни ташкил этди. Суғорма ерларда жуда катта сарф-ҳаражат билан ана шундай ҳосил олинди. Бунинг оқибатида ғалла таннархи ошиб кетди. Бундай ҳосилни агротехника талабларига риоя этган ҳолда лалми ерларда ҳам олиш мумкин.

Бу фикрни исботлаш учун мисол келтираман. Институтимиз ходимлари Жиззах вилоятининг Ғаллаорол туманидаги лалми ерларнинг ҳар гектаридан 38-42 центнердан буғдой дони олишди. Давлат нав синаш участкаси мутахассислари ҳам бу натижани тасдиқлашди.

Ҳозирги пайтда Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистоннинг дон мустақиллигига эришиш тўғрисидаги кўрсатмасини бажариш йўлида меҳнат қилаётган республика ғаллакорлари олдида буғдой ҳосилдорлигини 2-2,5 баравар ошириш вазифаси турибди. Бу муҳим ишга эътибор кучайтирилса, вазифани бир-икки йил ичида ҳал қилиш мумкинлигига ишончим комил.

Биз аввало, "Санзор-8", "Янбош", "Маржон", "Санзор-4" каби қайтадан районлаштирилган ҳосилдор навларни экишни тавсия қиламиз. Бу навлар республика хўжаликларида синовдан ўтди ва жуда яхши натижа берди. Масалан, Навоий вилоятининг Навбаҳор туманидаги Эргашев номли хўжаликда 43 гектар ерга "Санзор-8" навли буғдой экилиб, гектаридан ўртача 86 центнер ҳосил олинди. Қашқадарё вилоятининг Косон туманидаги Ҳамза Хўжақулов номли хўжалик ғаллакорларининг натижалари ҳам чакки эмас, улар гектаридан 62 центнердан буғдой ҳосили етиштирдилар. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Элита — сара уруғ экиш учун, аввало ана шундай уруғлик бўлиши керак. Республикадаги ғаллачилик билан шуғулланадиган барча хўжаликларни элита уруғлик билан қандай қилиб тўла таъминлаш мумкин? Бунинг учун ҳамма вилоятларда олимлар етиштирган буғдойнинг янги навларини кўпайтириб, ғаллакорларга сара уруғлик буғдой сотадиган уруғчилик хўжаликларини ташкил этиш керак.

Ҳозир эса вилоятларда уруғлик етиштириш йўлга қўйилмаганлиги сабабли хўжаликлар қандай уруғлик буғдой мавжуд бўлса шуни экмоқда. Бундай аҳволда ҳосилдорликнинг паст бўлиши олдиндан маълум.

Кўпгина хўжаликларда технология интизомига риоя қилинмаётгани ҳам ҳосилдорлик камайиб кетишига сабаб бўлмоқда. Чунки бизнинг институтимиз таклиф этаётган, гектаридан 50-60 центнер ҳосил олишга имкон берадиган, интенсив технологиялар агротехника усулларига қатъий риоя этишни талаб қилади. Амалда агротехника усуллари жуда кўп — қирққа яқин. Хўжаликларнинг агрономлари ва механизаторлари шу усулларнинг атиги уч-тўрттасига, кўпи билан ўнтасига амал қилади. Бу аҳволда ғалладан мўл ҳосил олиш тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади.

Республика олимларининг кўп йиллик тадқиқотлари шуни кўрсатмоқдаки, хўжаликларимизни техника, минерал ўғитлар, сара уруғлик билан таъминлашда катта қийинчиликларга дуч келаётган бўлса-да, бундай шароитда ҳам суғориладиган ерларнинг гектаридан ўртача 40 центнергача буғдой дони етиштириш мумкин. Бунинг учун биринчи навбатда ғаллазорларда меҳнат қилаётган мутахассислар ва оддий меҳнаткашларнинг ишга муносабатини ўзгартириш керак.

● *Хотира*

ҚУЁШ БИЛАН ТИЛЛАШГАН ОЛИМ

Ўзбекистон физика фани асосчиларидан бири, ўз илмий изланишлари билан мамлакатимиз илм-фани ва маданиятига улкан ҳисса қўшган олим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, академик, Абу Райҳон Беруний номидаги давлат мукофоти совриндори, раҳматлик Содиқ Азимов ҳозир ҳаёт бўлганида 80 ёшни қаршиларди.

У 1914 йил 7 ноябрда Тошкент шаҳрида туғилиб, шу азим гўша қучоғида вояга етди. Иқтидори ва салоҳияти туфайли 19 ёшидаёқ Ўрта Осиё пахтачилик институтининг ишчи факультетида математикадан дарс берди.

Илмга чанқоқлиги туфайли, Москвадаги Н.Н.Лебедев номли машҳур физика институтига ижодий сафарга жўнатилди ва у ерда элементар заррачалар хоссасини ўрганиш билан боғлиқ бўлган микрофизиканинг янги фундаментал соҳалари шаклланиши даврига хос илмий изланишлар билан шуғулланди.

Ташаббускорлик ва хайрли ният билан бошланган изланишлари катта муваффақиятлар билан якунланди, ҳамкасблари билан ҳамкорликда космик нурларнинг нотекис вазнли юмшоқ компонетлари мавжудлиги очилди ва унинг хусусиятини ўрганиш бўйича ажойиб ишлар қилинди.

Содиқ Азимов номзодлик диссертациясини ёқлаб, 1948 йили Тошкетга қайтиши билан Фанлар академиясининг Физика-техника институтида космик нурлар лабораториясини ташкил қилди ва космик нурлар заррачаларининг модда билан ўзаро таъсирига боғлиқ кенг миқёсдаги муаммоларни ўрганишга киришди. Шу изланишлар натижасида у бирламчи заррачалар энергиясининг маълум улушини олиб кетувчи юқори энергияли заррачалар мавжудлигини, уларнинг қатор хусусиятларини аниқлади.

1956 йил июлида физика-математика фанлари доктори Содиқ Азимов Ўзбекистонда ядро-физик қурилмалар комплекси бўлган Ядро физикаси институти ташкил қилиш ташаббуси билан чиқди. Ва 1962—1966 йилларда ўзи ташаббускор бўлган институтга раҳбарлик қилди. Фундаментал тадқиқотлар йўналишларини мустаҳкамлабгина қолмай, ядро физикаси соҳасида амалий тадқиқотларни ривожлантиришга, ядро физик усуллар ва ишланмаларни фаннинг турли соҳаларига, саноат ва қишлоқ хўжалигига кенг тадбиқ қилишга ҳам асосий эътибор берди.

70-йиллар бошида у қуёш энергиясини ишлатиш муаммоси устидаги изланишларга қўл урди. Ўзбекистонда 1 мегаватт қувватли катта қуёш "ўчоғини" қуриш таклифи билан чиқди.

Физика-техника институтида аввал лаборатория, сўнгра эса гелиоматериалшунослик бўлими очилди. Бу билан мамлакат фан ва техникаси оламида янги йўналишга — қуёш материалшунослиги, юқори ҳароратли қуёш технологиясига асос солинди.

Олимнинг гелиоматериалшуносликни ривожлантириш ва катта қуёш ўчоғини қуриш тўғрисидаги таклифини мамлакат ва республика ҳукумати қўллаб-қувватлади ва натижада Тошкент вилоятининг Паркент туманида "Қуёш" объекти қурилиши бошланиб, 1987 йилда тугатилди. Шу орада эса физика-техника институти ва катта қуёш ўчоғи асосида Ўзбекистон Фанлар академиясининг "Физика-Қуёш" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ташкил этилди. Унинг бош директори бўлган Содиқ Азимов умрининг охиригача шу илм даргоҳига раҳбарлик қилди.

Бирлашмада олиб борилган фундаментал ва амалий тадқиқотлар натижасида дунёда биринчи маротаба қуёш нурларининг модда билан ўзаро таъсири жараёнида синергетик самара тўғрисида маълумот олинди.

Гелиоматериалшунослик ва катта қуёш ўчоғига Содиқ Азимов бутун кучини, умрини бахш этганди. Унинг вафотидан сўнг бу ишларни шогирдлари муваффақиятли давом эттиришди. 1993 йил "Қуёш" объекти ва физика-техника институтининг материалшунослик бўлими асосида Фанлар академиясининг Содиқ Азимов номли "Физика-Қуёш" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Материалшунослик институти ташкил топди.

Мамлакатимиз ўз тараққиёт йўлини ўзи белгилаётган бугунги шарофатли кунларда Содиқ Азимовни эслар эканмиз, унинг шогирдлари, дўсту биродарлари у бошлаган хайрли ишларни давом эттириб, юртимиз илм-фани равнақига доимо у истаб, ёниб, елиб-югуриб, аммо улгуролмай кетган ютуқларни келтираверади, дея қалбан унинг руҳига таскин берган бўламиз.

Қодир ҒУЛОМОВ,
"Физика-Қуёш" илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош раҳбари.

МОЛИ ТЎҚНИНГ КЎНГЛИ ТЎҚМИ?

Ўтган йили қиш мавсуми Навоий вилояти чорвадорларини анча шошириб қўйди. Чорвачиликка ихтисослашган туманларда қалин қор ёғиши, ер музлаши қўйларни яйловларда ўтлатишга йўл бермади, бу эса ҳар хил чиқимларга сабаб бўлди. Хукуматимизнинг ёрдамигина вилоят чорвачилигидаги танг аҳволни бироз юмшатди. Ўтган йилги қийинчиликлардан тегишли хулосалар чиқарилдими?

Конимех вилоятнинг чорвачиликка ихтисослашган энг йирик туманларидан бири. Туманда 450 минг бош қўй, 4500 бош йилқи, 8000 бош қорамол ва туя боқилади. 8 минг қўйга мўлжалланган бўрдоқичилик комплекси бор.

Туманнинг 4052 гектар суғориладиган ери бўлиб, шу ерга чорва озуқаси, дон, мева-сабзавот экилади. Майдоннинг қолган қисми чўлдан иборат.

Ўтган йилги қиш синовларидан тўғри хулосалар чиқарган туман чорвадорлари қишловга пухта ҳозирлик кўрмоқдалар. Чорва иншоотлари тўлиқ таъмирланди. "Қарақота", "Конимех", "Сарибел" жамоа хўжаликларида бир ярим, икки йилга етарли озуқа жамғарилди. Қолган хўжаликларда ҳам хашак тайёрлаш режаси уддаланган.

Бироқ бу туман чорвадорлари қишга тўлиқ тайёр дегани эмас, албатта. Уларга боғлиқ бўлмаган муаммолар мавжуд. Чорвадорлар матлубот жамияти ходимлари хизматидан мутлақо қониқишмайди. Чўпон-чўлиқлар отарларини кўмир билан таъминлаш ачинарли аҳволда. Улар ушбу ёқилғи билан бор-йўғи 20 фоизгина таъминланган, холос. Конимех туманида 1992 йилга қадар бирорта хонадон газлаштирилмаган эди. 1993 йилда 400 хонадон, шу йилнинг олти ойида эса 200 дан ошиқроқ уй-жой газлаштирилди. Бу яхши албатта. Бироқ чорвадорларни қийнаётган ичимлик суви муаммоси ҳамон ҳал қилингани йўқ.

Конимех туманида деҳқон-фермер хўжалигига жиддий эътибор қаратилмоқда. Айни кунда туманда 40 та деҳқон-фермер хўжалиги мавжуд бўлиб, улар ҳисобида 232 бош йирик мол, 1571 та қўй-эчки бор. Биз туман фермерлари билан учрашганимизда улар қишловга тайёргарлик ишлари ҳақида сўзлаб, "Навоийсавдо" концерни, вилоят таъминот уюшмаси мутасаддилари ишидан қониқмаётганликларини айтдилар. Қайси бир чўпон отарига бориб, қишлов ҳақида сўз очманг, дастлаб кирза этиклар ҳақида сўз кетади. Ҳақиқатдан ҳам вилоят савдо ташкилотлари бу масалага анчадан буён эътибор бермаяптилар. Ҳокимликнинг танқидларига қарамай, ушбу ташкилотларда ҳамон эскича иш юритилмоқда.

Т. ЭШБОЕВ.
"Халқ сўзи" мухбири.

● *"Халқ сўзи" бонг уради*

ХЎЖАСИЗЛИК ҚАЧОНГАЧА?

ёки Наманган вилояти прокуратураси томонидан ўтказилган текшириш натижалари ҳақида

БУГУНГИ кунда миллий бойлигимиз — пахтани асраб-авайлаш, бир мисқолини ҳам нобуд қилмай йиғиштириб олишдан муҳимроқ вазифа йўқ. Негаки, мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, республикамизнинг келажакда қай даражада равнақ топиши кўп жиҳатдан хирмонимизнинг салмоғига боғлиқ. Бободеҳқоннинг пешона тери эвазига етиштирилган мўл ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай йиғиштириб олиш учун пахтакордан тортиб, шаҳарлик ҳашарчигача бирдек жон куйдиришмоқда. Бироқ баъзи жойларда пахта териш ва давлатга сотишда тартибсизликларга ҳамда қимматли хом-ашёнинг нобуд бўлишига йўл қўйилмоқда. Мухбиримиз Наманган вилоят прокурори Х. СОБИРОВ билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Хусейн Мавлонович, вилоят прокуратура ходимларининг пахта йиғим-терими мавсумидаги асосий вазифалари нималардан иборат бўлаётир?

— Прокуратура органининг асосий вазифаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг иқтисодий рағбатлантириш чоралари тўғрисида"ги Фармонининг ўз вақтида ва қонуний бажарилишини таъминлашдир. Айни пайтда шу фармон ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг пахта йиғим теримини қисқа муддатларда уюшқоқлик билан ўтказиш, пахтакорларнинг ялпи ҳосилни кўпайтириш ва сифатини яхшилашдан моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида қабул қилинган қароридан келиб чиқиб фаолият кўрсатяпмиз. Шунга асосан ички ишлар бошқармаси ходимлари ва қишлоқ хўжалик мутахассисларини жалб этган ҳолда пахта заводи ва пунктларида ҳосилни қабул қилиш, ўлчов асбобларининг давлат андозаларига тўғри келиши ва нобудгарчиликларнинг олдини олиш юзасидан мунтазам текширишлар ўтказилмоқда.

Текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, вилоятдаги айрим пахта заводлари ва пунктларига олиб келинган ҳосилни ўлчаш, қабул қилиш ва ёнғиндан сақлаш борасида белгиланган қонун талабларига риоя қилинмаётир. Масалан, Поп тумани пахтани қайта ишлаш корхонасига қарашли марказий лабораторияда намлик ва толанинг узунлиги аниқланган ҳужжатлар йўқ. Лабораториядаги тарозининг бири ишга яроқсиз бўлса, иккинчиси умуман ишламайди. Корхонада тайёр маҳсулотлар омбори етишмаслиги натижасида пахта очиқ ҳавода, усти ёпилмаган ҳолда сақланмоқда. Шунингдек, ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилинмаяпти. Тайёр маҳсулотлар сақланадиган жойларда автотранспортларни учқун учиргичсиз юришига йўл қўйилмоқда. Корхона ҳудудидаги техника воситаларидан ёғ оқиб, атрофни ифлослантирмоқда. 15 та техника воситаларини корхонадан олиб чиқиб кетиш ҳақида унинг раҳбарларига кўрсатма берилди.

Шу тумандаги "Қорақалпоқ" пахта пунктида ўлчов асбоблари 1992 йилдан буён назоратдан ўтказилмаган. "Найман" пахта пунктидаги тарози тошлари давлат назоратчилари томонидан носоз деб топилган бўлишига қарамай, фойдаланиб келинмоқда.

Учқўрғон туманидаги "Қўғай" пахта тозалаш заводида тарозилар фойдаланиш муддати тугаган ва давлат назоратидан ўтказилмаган бўлса-да ишлатилмоқда. Бундан ташқари заводдаги тозалаш-қуритиш цехлари мавсумга тайёр эмаслиги маълум бўлди.

— Жойлардаги мавжуд имкониятлардан қай даражада фойдаланаётганлиги ҳам назо ат қилиняптими?

— Албатта. Масалан, айрим жамоа хўжаликларида пахта териш машиналарининг мавсумга тайёрлиги қониқарли эмаслиги аниқланди. Жумладан, Косонсой туманидаги "Коммуна" жамоа хўжалигида бу йил 10 та терим машинасидан 8 тасида ғилдираклар йўқлиги сабабли теримда қатнашмади. Битта терим машинаси эса талон-тарож қилиниб, яроқсиз ҳолга келиб қолганлиги хўжалик раҳбарларини ташвишга солмаяпти. "Кўкумбой" жамоа хўжалигида меҳнат қилаётган пахтакор ва ҳашарчилар учун медицина хизмати ташкил этилмаган.

Тўрақўрғон туманидаги "Намуна" жамоа хўжалигида пахта йиғим-терим мавсумига 16 та ўрнига бор-йўғи битта терим машинаси тайёрланган, холос. Қолганлари эса эҳтиёт қисмлари йўқлиги учун ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Хўжаликда 15 та транспорт тракторидан 3 таси, 26 та прицепдан 6 таси ишга чиқарилганлиги оқибатида мисқоллаб терилган "оқ-олтин" ўз вақтида тайёрлов пунктига етказиб берилмаётир.

"Тўрақўрғон" пахта пункти ўт ўчириш воситалари билан тўла таъминланмаган. МП-1600 сув насоси ҳам талаб даражасида жиҳозланмаган. Мавжуд сув ҳавзалари, ҳовузлар таъмирланмаган. Ўт ўчириш машинаси ёнилғисиз турибди.

Чуст туманидаги "Ахча" жамоа хўжалигининг 1-, 2-, 3-бригадаларида пахта қуритиш хирмонлари атрофи ўралмаган. Оқибатда ҳосилнинг бир қисми сочилиб, исроф бўлаяпти. Шу хўжаликнинг 1-бригадасида 2 тонна, 5-бригадасида 1,5 тонна пахта хом ва ифлос терилган.

Шу тумандаги "Ўзбекистон" жамоа хўжалигидаги Т. Умирзоқов бошлиқ бригадада терилган 2,5 тонна пахта хирмонда очиқ ҳолатда сақланиб, ёмғирда қолган. Натижада хўжалик 528 сўм 34 тийин моддий зарар кўрган. Пахта теримида қатнашаётган шаҳар шифохонаси, "Чевар" ҳиссадорлик жамияти, Барион заводидан келган ҳашарчиларга иш ҳақи ўз вақтида берилмаган.

Уйчи туманидаги Бобур номли жамоа хўжалигининг 1-, 9-, 10-бригадаларида пахта нобудгарчилигига йўл қўйилаётгани устига теримчиларнинг иш ҳақи ҳам вақтида тўланмаяпти.

— Юқорида таъкидланган камчилик ва қонунбузарликларга нисбатан қандай чора-тадбирлар кўрилмоқда?

— Аниқланган камчилик ва нуқсонларнинг кўпчилиги жойларнинг ўзида ҳал қилинмоқда. Жиддий нуқсонларга йўл қўйилган жойларда келтирилган моддий зарар аниқланиб, ундириляпти. Жумладан, фуқаро ва мансабдор шахслар интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилди. Пахта нобудгарчилиги натижасида келтирилган зарарни қоплаш учун 12 та даъво аризаси судга оширилди. Мавжуд камчилик ва қонунбузарликларнинг олдини олиш мақсадида хўжалик раҳбарларига 16 та тақдимнома ҳамда вилоят ва барча туман ҳокимликларига ахборотлар юборилди.

Хулоса қилиб айтганда, биз бутун диққат эътиборни пахтани нест-нобуд қилиб, исрофгарчиликка йўл қўйган шахсларни жазолаш, уларга нисбатан чора кўришга эмас, балки миллий ифтихоримиз бўлган "оқ-олтин" нобудгарчилигининг олдини олишга, деҳқоннинг моддий манфаатдорлигини ҳимоя қилишга қаратмоқдамиз. Шу мақсадда барча прокуратура ходимлари туманларда, хўжаликларда бўлиб, пахтани йиғиб-териб олиш, ташиш ва сақлашда қонун талабларига қатъий риоя этиш хусусида тушунтириш ишлари олиб боришмоқда. Бу борада оммавий ахборот воситаларидан кенг фойдаланиляпти. Бу эса ўз навбатида вилоятимиз пахта хирмонининг тобора юксалиб боришига муносиб ҳисса бўлиб қўшилаётир.

"Халқ сўзи" мухбири
Абдуҳошим МАДАТОВ суҳбатлашди.

Албатта, бунга республикамизнинг Самарқанд, Бухоро, Хоразм вилоятларидаги жаҳон сайёҳларининг эътиборини тортадиган меъморий обидалар яққол мисол бўла олади. Бироқ сайёҳларнинг мазкур вилоятларда яхши ҳордиқ чиқаришлари учун шарт-шароитлар бисёрми?

Ана шу хусусда "Ўзбектуризм" миллий компаниясининг Бухоро вилоят минтақавий бўлинмаси бошқарувчиси М. Зокировга бир неча саволлар билан мурожаат этдик.

РЕСПУБЛИКАМИЗДА САЙЁҲЛИКНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ ИМКОНИЯТЛАРИ МАВЖУДМИ?

— Мансур Исаевич, шаҳардаги баъзи бир меҳмонхоналарда бўлганимизда аҳвол мақтагулик даражада эмас экан... Бунинг сабабини қандай тушуниш мумкин?

— Тўғри, вилоятимиздаги энг кўзга кўринган "Варахша", "Бухоро" каби шунга ўхшаш меҳмонхоналарнинг бир нечтаси таъмирталаб аҳволда. Ҳозирча биз бу ерда таъмирлаш ишларини олиб бораяпмиз. Хоналарни ҳам замонавий жиҳозлар билан безашни режалаштираяпмиз. Яқинда вилоят ҳокими меҳмонхоналарни хорижий жиҳозлар билан безаш учун 300 тоннага яқин тола ажратишини маълум қилди. Ҳо-зирча ҳокимлик ихтиёримизга 50 дона "Голдстарт" нусха-сидаги рангли телевизорлар ажратди.

— Маълумки, ватанимизда иқтисодий ислоҳотлар кириб бормаган бирор-бир жабҳа йўқ. Бу бевосита меҳмонхоналарга ҳам таалуқли. Шундай экан, бу борада ислоҳотлар қандай юритилаяпти?

— Ислоҳотлар ҳаммани ҳисоб-китобли қилиб қўйди. Шу боисдан бизлар ҳозир меҳмонлар билан ижара хўжалиги асосида иш юритишни йўлга қўйдик. Яъни мижоз билан меҳмонхона ўртасида шартнома тузилади. Шартномага мувофиқ минтақавий бўлинмаларимиз меҳмонларни транспорт билан таъминлайди, саёҳат уюштиради. Меҳмонлар учун неки зарур бўлса муҳайё этади. Мақсад эса битта. У ҳам бўлса, сайёҳларга кўнгилдагидек хизмат кўрсатиш, мижозлар сонини оширишдан иборат.

Ҳозирча эса бўлинмамиз тасарруфида 12 та ташкилот мавжуд. Шулардан "Турбаза", "Варахша" ва "Гулистон" меҳмонхоналарини жорий йилнинг охиригача ҳиссадорлик жамиятига айлантириш кўзда тутилаяпти. Улардан тушган даромаднинг 30-35 фоизи давлатга, қолган қисми эса бюджетимизга қолади. Натижада жамоамиздаги мавжуд камчиликларни ўзимиз ҳал қилиш имконига эга бўламиз.

— Туризмни тағин-да ривожлантириш учун нима ишлар қилиш керак?

— Туризм ҳеч қачон айнан яхлит олинган ҳолда ривожлана олмайди. У бевосита иқтисодга ҳам, сиёсатга ҳам, қолаверса, қўшни давлатлар осойишталигига ҳам боғлиқдир. Бизда тинчлик бўлсаю, қўшни мамлакатларда осойишталик бўлмаса, сайёҳлар оқимининг йўналишини кескин ўзгартириб юборади. Бундан ташқари бозорда маҳсулотларнинг камёблиги, хизмат кўрсатишнинг талаб даражасида бўлмаслиги ҳам сайёҳларимизнинг кескин камайишига олиб келади. Дейлик, вилоятимизга келган сайёҳ бола-чақаси учун сотиб олган арзимаган совға-саломи учун чегарада бир қанча тўсиқларга дуч келиши ҳам меҳмонларимиз кўнглига салбий таъсир қилади. Демак бундан кўриниб турибдики, сайёҳликка қанчалик эътибор қаратилса, юртимизга келадиган валюта оқими ҳам шунча кучаяди.

Бухорога келаётган сайёҳлар сони оз бўлса ҳам, лекин бир дам ҳам тўхтаб қолгани йўқ. Бир кун 200 киши келса, бошқа куни 30—40 тагача бўлади, ўртача оладиган бўлсак, 40 фоизни ташкил этади.

— Баъзи хорижий меҳмонлар давлат меҳмонхонасида эмас, хусусий меҳмонхоналарда дам олишни афзал билишаяпти? Бунинг сабаби нимада, деб ўйлайсиз?

— Тўғриси бизнинг меҳмонхоналарда тунаш чет элдагига нисбатан қимматроқ. Чунки хорижий меҳмонхоналарда гуруҳ-гуруҳ бўлиб ташриф буюришган сайёҳларга алоҳида имтиёзлар берилади. Бизда эса ана шундай имтиёз ҳали йўлга қўйилмаган. Аммо келгусида уни албатта қўллаш ниятимиз бор. Энди сизнинг юқоридаги саволингизга келсак. Ўша хусусий меҳмонхоналар билан минтақавий бўлинмамиз доимий алоқада бўлиб туради. Минтақавий бўлинмамиз улардан тушган даромад — валютани сўм ҳисобида маълум бир қисмини хонадон эгалари билан бўлишади. Лекин айрим кишилар сайёҳларни вокзал ва аэропортлардан тўғри уйларига бошлаб кетишяпти. Бу туризм қонун-қоидаларига тўғри келмайди. Шунинг учун тартиббузарларга тегишли ташкилотлар томонидан жарима солиниб, чоралар кўриляпти.

— Мансур Исаевич, маълумки сизлар фуқароларни хорижий мамлакатларга саёҳатга юбориш билан ҳам шуғулланасизлар. Ҳозирда бундай ишлар билан кўплаб хусусий фирмалар ҳам шуғулланишяпти. Демоқчиманки, улар насибаларингизни яримта қилишмаяптими?

—Жуда тўғри савол бердингиз. Бундай фирмалар кўпайгач, нархлар ҳар хиллиги юзага келди. Бу жараён саёҳатга борувчиларни ҳам анчагина ўйлатиб қўйди. Чунки нархлар қиммат бўлгач саёҳатчиларни ўзимиздан қочириб қўямиз. Биз бу нуқсонларга чек қўйиш учун ҳозирча 10 та фирма билан алоқа боғладик. Улар қанчалик хусусий бўлмасин саёҳатга борадиган фуқаролар зарур ҳужжатларни бизнинг минтақавий бўлинмамиз томонидан расмийлаштирадилар. Бу эса ўз навбатида нархлар бир хиллигини таъминлаш имкониятини яратади.

Умуман, хорижга сайёҳлар юбориш борасида анчагина муаммолар мавжуд. Йўл ҳақи қиммат. Шунинг учун "Ўзбекистон ҳаво йўллари" компанияси "Ўзбектуризм" миллий компанияси билан ҳамкорликда иш юритишса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Яъни сайёҳ топиш биздан, керакли манзилга элтиш улардан бўларди. Бу эса ўз навбатида туризм соҳасида улкан ютуқларга эришиш имкониятини берарди. Қисқаси, ҳали туризм Ўзбекистон учун катта даромадли соҳага айланади. Насиб этса бу кунлар унча узоқ эмас.

Маннон ОТАБОЙ,
"Халқ сўзи" мухбири.

• *Шахсий мулоҳаза*

Оқсоқол. У қандай бўлиши лозим?

Эскидан бир гап юради: "Оқсоқол оқил бўлса, дастурхон тўкин, юрт обод бўлади". Буни биз республикамиз мустақилликка эришганидан сўнг янада теранроқ ҳис этдик.

Биламизки, қадим-қадимдан қишлоқларнинг, маҳаллаларнинг ўз оқсоқоллари бўлишган. Ҳар қандай муаммони бартараф этишда оқсоқоллар билан бамаслаҳат иш юритилган. Биз узоқ йиллар ўзлигимиздан чекиниб яшадик. Энг ачинарлиси, мусулмончилигу ўзбек урф-одатларини билишдан йироқ одамлар бизга қиладиган ишларимизу удумларимизнинг йўл-йўриғини ўргатишса ҳам, итоаткорона бош эгиб туравердик. Шукрки, мустақиллик боис мутъеликдан фориғ бўлдик. Миллий қадриятларимиз бўй кўрсата бошлади. Яна ҳар бир маҳаллаю қишлоқларга оқсоқоллар етакчилиги жорий қилинди. Хўш, бугунги оқсоқоллар қандай бўлиши керак? Мен ёши улуғ, кўпни кўрган инсон сифатида ана шулар ҳақида тўхталишни лозим топдим.

Президентимиз маҳалла оқсоқолларига катта ишонч билдириб, уларнинг маслаҳатларини қадрлаётгани сир эмас. Шу боис биз қариялар ҳам мустақиллигимизни мустаҳкамлашга озми-кўпми ҳиссамизни қўшишни қарз деб биламиз.

Маълумки, сайлаб қўйилган оқсоқоллар ўзи яшаётган маҳалланинг барча икир-чикирларию, қувончу ташвишларидан хабардор бўлади. Ватан остонадан бошлангани каби барча тартиб-интизом, ташаббускорликни қўллаб-қувватлаш, ҳукуматимиз қарорларини амалга ошириш, аввало, маҳаллалардан бошланмоғи лозим. Маҳалла оқсоқоллари ва котибларига маош белгиланганлиги ҳам оқсоқолларга кўрсатилаётган ишончнинг намунаси деб биламан. Назаримда оқсоқоллар ўша маҳалланинг энг ҳурматли отахони бўлса мақсадга мувофиқ бўлади. Агар у бошқа жойда ишласа оқсоқоллик кейинги ўринга тушиб қолиши табиий. Шу боис оқсоқоллар пенсионерлардан бўлса нур устига нур бўларди. Ҳозир ота-она ўз фарзандлари тарбияси билан шуғулланишга вақт тополмайдиган бир даврда бутун маҳалла ташвиши билан яшаётган оқсоқолларга ҳам осон тутиб бўлмайди. Кузатишимча, кўпгина маҳалла қўмиталарида ойлик, йиллик иш режаларини учратмаймиз. Режасиз иш муз устига ёзмоқ билан баробардир. Оқсоқол учун ҳар бир оиланинг қувончи қувонч, ташвиши ташвиш бўлсагина иш олдинга кетади. Шу нуқтаи назардан қуйидаги таклифларни эътиборингизга ҳавола этардим:

назаримда, маҳаллага оид иш юқори ташкилотларда кўрилишидан олдин маҳалла оқсоқоли хабардор бўлиши лозим. Иложи бўлса, маҳаллладаги оилавий жанжаллар, қўйди-чиқдилар ҳам маҳаллада кўрилса, фойдадан ҳоли бўлмайди. Негаки, чакки қадам босаётганлар бирни кўриб фикр қилишса, мингни кўриб шукр қилишади. Маҳалла ҳудудидаги уйларнинг олди-сотдиси ҳам, шароити оғир кишиларнинг яшаш шароити ҳам оқсоқолларнинг доимий назоратида бўлиши керак. Ҳеч қаерда ишламайдиган, ножўя ишлар билан шуғулланадиган кишилар бўлса уларни тартибга чақириш, иш билан таъминлашда ёрдам бериш эътибордан четда қолмаслиги даркор. Жиноятчиликнинг бош сабаби беҳуда юришдир. Оқсоқолнинг яна бир муҳим иши — келажагимиз ворислари бўлган фарзандларимиз тарбияси билан шуғулланишдир. Бир вақтлар бир болага етти маҳалла ота-оналик қиларди. Ҳозирчи? Нима учун мактабларда ибратли ҳаёт йўлига эга кишилар, ҳуқуқ-тартибот ходимлари билан турли мавзуларда суҳбатлар уюштириш мумкин эмас. Бу ишларни бажариш учун асосий мақсади маҳалла ободлиги деб, билган одамдан кўп нарса талаб этилмайди. Бунинг учун, Президентимиз таъкидлаганларидек, элим-юртим деб яшаш керак. Элим-юртим деган одамнинг эса аниқ мақсади бўлади.

Мирпаёз ҒИЁСОВ,
II гуруҳ уруш ногирони,
Тошкент шаҳри.

ШОИР ТАВАЛЛУДИ

Навоий вилоятида бахши шоир Эргаш Асабоевнинг 90 йиллик тўйи кенг нишонланди. Бахши — Нурота халқ достончилик мактаби вакили. Унинг термалари, достон ва шеърлари республика матбуотида эълон қилинган, алоҳида тўплам ҳолида нашр этилган.

Чехия Республикаси саноат ва савдо вазирлиги
Ўзбекистон Республикаси
Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги
ҳамда "Ўзбегим интернейшнл" (Ўзбекистон) кўргазма
ташкилотчилари ва "Рапид" (Чехия) ҳиссадорлик
жамияти Сизни

"ЎЗБЕКИСТОНДА ЧЕХИЯ РЕСПУБЛИКАСИ КУНЛАРИ"

кўргазмасига таклиф этади

ТОШКЕНТ '94

САВДО
САНОАТ
ИҚТИСОДИЁТ

Кўргазма "Ўзбегим интернейшнл"нинг экспозициялар залида 8-14 ноябрда ҳар куни 10 дан 17 гача ўтади:
Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 53"А"

Кириш ҳамма учун текин.

• *Тасвирий санъат*

ЭЗГУЛИК ТАРАННУМИ

Самарқандлик рассом Асмиддин Исаевнинг номи санъат мухлисларига яхши таниш. Унинг мўйқаламига мансуб асарларда халқимиз анъаналари, масъум оналик ва бахтиёр болалик мавзуси асосий ўринни эгаллайди.

Кейинги йилларда Асмиддин Исаев асарларида эзгулик ва ёвузлик ўртасидаги кураш, инсоннинг ҳаётдаги муаммолари алоҳида маҳорат билан акс эттира бошланди. Эҳтимол, шунинг учун бўлса керак, самарқандлик рассом ижодига қизиқиш фақат мамлакатимизда эмас, балки чет элларда ҳам анча ортди. Бу қизиқишнинг нечоғлик юқори эканлигини шундан ҳам билса бўладики, Москвадаги бутун жаҳонга машҳур Шарқ галереясида рассомнинг қирқта асари сақланмоқда.

Яқинда эса Асмиддин Исаев Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллиги муносабати билан самарқандлик рассомлар асарларининг Регистон майдонида уюштирилган кўргазмасида ўзининг "Эзгулик ва ёвузлик манзаралари" триптихини намойиш этди. Мутахассислар ва унинг ижоди ихлосмандлари фикрича, бу триптих рассом ўз изланишларида мукаммаллик касб этаётганлиги, фалсафий мушоҳадалар асосий ўринни эгаллаётганлигидан яққол далолат беради.

М.МУҚИМОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

• *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт*

ХУЛОСА ҚИЛИШГА ҲАЛИ ЭРТА

Яна тўрт турдан сўнг футбол бўйича Ўзбекистон III миллий чемпионатининг олий лигасида баҳслар ниҳоясига етади. Якшанба куни жамоалар 26-тур учрашувларини ўтказишди. Саккиз учрашувда дарвозалар 20 марта ишғол қилинди.

Турнир пешқадами Фарғонанинг "Нефтчи" жамоаси ўз майдонида Марғилоннинг "Атласчи" клубини қабул қилди. Учрашувнинг 64-дақиқасида Степан Атоян томонидан киритилган ягона тўп "Нефтчи"нинг ғалабасини таъминлади.

Чемпионатнинг кумуш медали учун асосий даъвогар ҳисобланаётган Бухоронинг "Нурафшон" клуби ҳам ушбу турда муҳим икки очкони қўлга киритди. Бухороликлар Чирчиқда майдон эгаларини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Шуни айтиш жоизки, ушбу учрашувда олий лигада ўз мавқеини сақлаб қолишга ҳаракат қилаётган "Чирчиқ" клуби ўйин жиҳатдан бироз устунлик қилди. Бироқ улар кўпгина қулай имкониятлардан фойдалана олишмади. Асосан қарши ҳужумда ўйнаган "Нурафшон" футболчилари учрашувнинг сўнгги дақиқаларида суръатни ошириб, 82 ва 86-дақиқалардагина майдон эгалари дарвозасини ишғол этишга муваффақ бўлишди. Тиллаев ва Ковшов томонидан киритилган тўпларни мавсумнинг энг чиройли голлари сирасига қўшиш мумкин. Ушбу ғалабадан сўнг бухороликлар очколарини 38 тага етказишиб, "Нефтчи"нинг муддатидан олдин чемпионликни қўлга киритишини яна орқароққа суришди. Ўзининг яқин таъқибчиларидан тўрт очко олдинга ўтиб кетган "Нурафшон" жамоасини ҳам "Нефтчи" каби ўз улушига кумуш медални нақд қилиб қўйди, деб бўлмайди. Негаки, "Нурафшон" қолган тўрт учрашувнинг деярли барчасини жиддий рақиблар билан ўтказади. Жумладан, охирги икки турда "Нефтчи" ва "Наврўз"нинг меҳмони бўлади. 16 ноябрда ўз майдонида қабул қиладиган клуб эса мавсумда совринлар учун кураш олиб бораётган МҲСК жамоасидир. Келаси турда "Нурафшон"нинг меҳмони бўладиган "Янгиер" ҳам сўнгги турларда ажойиб ўйин кўрсатиб, кучлиларга панд бериб қўйди. Дастлаб янгиерликлар Тошкентда "Пахтакор"ни 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Кечаги турда эса "Янгиер" шу пайтгача мавсумнинг кумуш медали учун асосий даъвогарлардан ҳисобланган "Политотдел" жамоасига панд берди. Учрашувнинг 54-дақиқасигача янгиерликлар "Политотдел" жамоаси дарвозасини уч бор ишғол этишди. Фақатгина омад шу куни тошкентликларни мағлубиятдан сақлаб қолди. Винников икки марта пенальтидан, Одилов ўйин вазиятидан тўп киритиб, ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлишди.

Андижонда "Наврўз"ни 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратган "Навбаҳор" клуби муҳим икки очкони қўлга киритиб, таъқибчилардан яна олдинроққа силжиди. Негаки, шу куни "Темирйўлчи" меҳмонда АСК жамоасига 3:1 ҳисобида ютқазиб қўйди. Совринли ўринлар учун кураш олиб боришаётган Тошкентнинг

"Пахтакор" ва МҲСК жамоалари ўртасидаги учрашув эса дуранг билан тугади. Аввалига Нўъмон Ҳасанов ҳисобда олдинга олиб чиққан бўлса, иккинчи бўлимда майдонга чиққан Собир Ҳодиев "Пахтакор"ни мағлубиятдан сақлаб қолди.

Қолган икки учрашувда бир хил натижа қайд қилинди: "Трактор" — "Орол" — 2:0, "Сўғдиёна" — "Гулистон" — 2:0.

Тўпурарлар баҳсида Равшан Бозоров ("Нефтчи") ва Олег Шацких (Политотдел) 19 тадан тўп киритишган ҳолда пешқадамлик қилишяпти. Навбатдаги тур учрашувлари 13 ноябрь куни бўлиб ўтади. 10 ноябрь куни кечиктирилган учрашувлар ўтказилади — "Пахтакор" "Орол"ни, "Нефтчи" МҲСК жамоасини қабул қилади.

Расул ЖУМАЕВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

ТУРНИР ЖАДВАЛИ
(ОЛИЙ ЛИГА)

1. "Нефтчи"	24	18	6	0	67:27	42
2. "Нурафшон"	26	17	4	5	56:28	38
3. "Навбаҳор"	26	14	6	6	52:22	34
4. МҲСК	25	13	6	6	46:22	32
5. "Политотдел"	26	13	6	7	42:31	32
6. "Темирйўлчи"	26	14	3	9	45:33	31
7. "Сўғдиёна"	25	12	5	8	45:29	29
8. "Пахтакор"	25	10	9	6	42:31	29
9. АСК	26	10	3	13	35:43	23
10. "Наврўз"	26	10	3	13	28:39	23
11. "Трактор"	26	8	7	11	23:29	23
12. "Янгиер"	26	7	6	13	39:40	20
13. "Атласчи"	26	5	7	14	25:48	17
14. "Орол"	25	5	3	16	24:49	13
15. "Чирчиқ"	26	5	2	19	24:70	12
16. "Гулистон"	26	5	2	19	13:59	12

ЙЎЛЛАНМА СОҲИБЛАРИ ДЕЯРЛИ АНИҚЛАНДИ

Биринчи лига жамоалари ўртасидаги баҳслар ҳам қизғин курашлар остида ўтяпти. Олий лигага бериладиган икки йўлланма соҳиблари деярли аниқ бўлиб қолди. Шу пайтгача икки йўлланма учун учта жамоанинг имконияти тенг эди. 34-тур бу уч жамоа ўртасидаги рақобатга бирмунча ойдинлик киритди.

Ўз майдонида Косонсойнинг "Кушон" жамоасини қабул қилган Когоннинг "Локомотив" клуби меҳмонларни ўта муҳим икки очкодан маҳрум қилди — 2:1.

Турнир жадвалининг биринчи поғонасини эгаллаб турган Самарқанднинг "Динамо" жамоаси қолган икки учрашувда 3 очко олса кифоя, бир йиллик танаффусдан сўнг яна Олий лигага қайтади. 34-турда "Динамо" "Йигирувчи"ни 4:1 ҳисобида мағлубиятга учратди. Қолган икки учрашувни, самарқандликлар сафарда "Кимёгар" ва "Ғазалкент"га қарши ўтказишади.

Муборакнинг "Машъал" клуби эса ўз майдонида "Боғдод" жамоасини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. "Машъал" қолган учрашувларнинг иккитасини сафарда "Бахт" ва "Кушон" жамоаларига қарши ўтказади. Шундан сўнг Қашқадарё вилояти клуби ўз майдонида "Мебелчи" ва "Йигирувчи" жамоаларини қабул қилади. Турнир жадвалидан кўриниб турибдики, "Машъал" сафарда "Кушон"га ютқазиб қўйса ҳам ўз мавқеини сақлаб қолади. "Кушон" клуби ҳам яна тўртта учрашув ўтказади. 12 ва 15 ноябрь кунлари "Насаф" ва "Машъал" жамоаларини қабул қилиб, сўнгги турда "Норин" ва "Олтинкўл"нинг меҳмони бўлади.

34-турнинг қолган учрашувларида қуйидаги натижалар қайд қилинди: "Ситора" — "Мебелчи" — 4:1, "Динамо" (У) — "Бахт" — 2:0, "Норин" — "Прогресс" — 0:3.

ТУРНИР ЖАДВАЛИ
(Биринчи лига)

	Ў	О
1. "Динамо" С	32	47
2. "Машъал"	30	46
3. "Кушон"	30	41
4. "Зарафшон"	32	40
5. "Прогресс"	32	38
6. "Олтинкўл"	30	36
7. "Металлург"	30	36
8. "Локомотив"	30	32
9. "Боғдод"	30	31
10. "Ситора"	32	31
11. "Кимёгар"	30	29
12. "Мебелчи"	30	28
13. "Норин"	30	24
14. "Бахт"	30	23
15. "Ғазалкент"	30	23
16. "Насаф"	30	19
17. "Динамо" У	30	16
18. "Йигирувчи"	30	8

Ўзбекистон Республикаси Фан ва техника давлат комитети

ёнилғи-энергетика ресурсларини тежаш бўйича энг яхши ахборот-услубий қўлланмаларнинг

ОЧИҚ ТАНЛОВИНИ
эълон қилади

Ахборот-услубий қўлланма илмий-оммабоп шаклда баён этилган ҳамда фан ва техниканинг энг янги ютуқлари, илғор технологиялари, шунингдек халқ хўжалиги ва турмушда электр ва иссиқлик энергияси, ёнилғи ва ресурсларни амалда тежаш бўйича ватанимиз ва чет элларда тўпланган тажрибалар тўғрисида маълумотларни ўз ичига олган бўлиши керак.

Танловда иштирок этиш учун қуйидаги мукофотлар белгиланган:

I ўрин - 3000 сўм.
II ўрин - 2000 сўм.
III ўрин - 1000 сўм.

Танловда иштирок этиш учун қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиш зарур:

1. *Муаллиф(лар)нинг аризаси.*
2. *Муаллиф(лар) тўғрисида маълумотлар.*
3. *Машинкада ўзбек ва рус тилларида 3 нусхада босилган қўлёзма.*

Ҳужжатлар 1994 йилнинг 15 декабригача қабул қилинади.
Энг яхши қўлёзмалар нашр этилади.

Танловда қатнашиш учун ҳужжатлар қуйидаги манзилга юборилсин:
700017, Тошкент, Х. Сулаймонова кўчаси, 29, ЎзР ФТДК ДИТАФ, 458-хона.
Маълумот учун телефонлар: *39-14-41, 39-12-51.*

"Ёшлик" ташқи иқтисодий сайёҳлик ишлаб чиқариш комплекси ташқи иқтисодий сайёҳлик ишлаб чиқариш фаолиятини йўналтирувчи очиқ турдаги "Shodlik" ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. (Қисқартма номи "Shodlik" Ҳ.Ж.).

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

• *БЎЛИМЛАР:*
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 32-07-94;
Иқтисодиёт 32-36-65;
Маънавият 32-35-60;
Ахборот 32-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров.
Навбатчи — Л. Кўчкорова.

Рўйхатдан ўтиш тартиби №0001 Буюртма Г. — 1244 71326 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти — 21.00. 1 2 3 4 5 6